

Член 9

„ВЯРВАМ В СВЕТАТА КАТОЛИЧЕСКА ЦЪРКВА“

748 „След като Христос е светлината на народите, този свещен Събор, свикан в Светия Дух, горещо желае, като известява на всички създания Добрата вест на Евангелието, да ги освети със светлината на Христос, която сияе върху лицето на Църквата.“¹²⁰ С тези думи започва „Догматичната конституция за Църквата“ на Втория ватикански събор. Така Съборът показва, че догмата за Църквата изцяло зависи от догмите, отнасящи се до Исус Христос. Църквата няма друга светлина освен тази на Христос; според един любим образ на Църковните отци тя може да бъде сравнявана с луната, чиято светлина изцяло е отражение на светлината на слънцето.

749 Членът за Църквата зависи изцяло от предхождания го член за Светия Дух. „И наистина, след като бе показано, че Светият Дух е извор и дарител на цялата святост, ние сега изповядваме, че от Него е дадена светостта на Църквата.“¹²¹ Църквата, според израза на отците, е мястото, „където Духът разцъфтява“¹²².

750 Вярата, че Църквата е „Свята“ и „Католическа“, че е „Една” и „Апостолска“ (както допълва Никео-Константинополският символ), е неразделна от вярата в Бога – Отец, Син и Свети Дух. В символа на апостолите ние изповядваме, че *вярваме Светата Църква* („Credo... Ecclesiam“), а не: „вярваме в Църквата“, за да не смесваме Бога с Неговите дела и за да придадем ясно на благостта на Бога всички дарове, които Той е поставил в Своята Църква¹²³.

811

169

Параграф 1

ЦЪРКВАТА В БОЖИЯ ЗАМИСЪЛ

I. Имената и образите на Църквата

751 Думата „Църква“ (ἐκκλησία, от гръцкото ἐκ-καλεῖν, „викам из“) означава „свикване“ на събрание. Тя означава събирания на народа¹²⁴, обикновено с религиозна цел. Това понятие често се използва в гръцкия Стар Завет за събиране на избрания народ пред Бога, особено за събирането на Синай, където Израил получава Закона и бива постановен от Бога като Негов свещен народ¹²⁵. Като се нарича „Църква“, първата общност на тези, които вярват в Христос, се счита за наследница на това събиране. В нея Бог „свиква“ своя народ от всички краища на земята. Терминът Κυριακή, от който са произлезли „Church“, „Kirche“, означава „тази, която принадлежи на Господа“.

¹²¹ *Catechismus Romanus*, 1, 10, 1: ed. P. RODRÍGUEZ (Città del Vaticano-Pamplona 1989) p. 104.

¹²² SANCTUS HIPPOLITUS ROMANUS, *Traditio apostolica*, 35: ed. B. ВОРТЕ (Münster i. W. 1989) p. 82.

¹²³ Вж. *Catechismus Romanus*, 1, 10, 22: ed. P. RODRÍGUEZ (Città del Vaticano-Pamplona 1989) p. 118.

¹²⁴ Вж. *Деян.* 19, 32.

¹²⁵ Вж. *Изх.* 19.

1140 752 В християнския език думата „Църква” означава събиране за
832, 830 литургия¹²⁶, но също така местна¹²⁷ общност или цялата универсал-
на общност от вярващи¹²⁸. Тези три означения са всъщност недели-
ми. „Църквата“ е народът, който Бог събира от целия свят. Тя съ-
ществува в местните общности и се реализира като събрание за ли-
тургия, особено евхаристичната. Тя живее със Словото и Тялото
Христово и по този начин тя самата става Тялото Христово.

СИМВОЛИТЕ НА ЦЪРКВАТА

781 753 В Священото Писание намираме множество свързани помежду си
789 образи и фигури, чрез които Откровението говори за неизчерпаемите
тайни на Църквата. Образите, взети от Стария Завет, представляват вари-
ации на една и съща идея, лежаща в основата им – идеята за Божия
народ. В Новия Завет¹²⁹ всички тези образи намират нов център поради
факта, че Христос става „Глава“ на този народ¹³⁰, който оттам насетне е
Негово тяло. Около този център се групират образите, „взети“ от пастир-
ския живот или живота в полето, от съзидателния труд или от семейния
живот и сватбените тържества¹³¹.

857 754 „Църквата е наистина *кошарата*, чиято единствена и необхо-
дима врата е Христос¹³². Тя е също така *стадото*, на което Бог бе
предизвестил, че ще бъде Негов Пастир¹³³ и чиито овце, макар да
имат за водачи човешки пастири, са непрестанно водени и хранени
от самия Христос, Добрия Пастир и Първосвещеник на Пастири-
те¹³⁴, който „полага душата Си за овците“¹³⁵ „¹³⁶

755 „Църквата е *поле*, или Божия нива¹³⁷. В тази нива расте дре-
вното маслинено дърво, чиито свещени корени са били патриарсите, и

¹²⁶ Вж. *1 Кор.* 11, 18; 14, 19, 28, 34, 35.

¹²⁷ Вж. *1 Кор.* 1, 2; 16, 1.

¹²⁸ Вж. *1 Кор.* 15, 9; *Гал.* 1, 13; *Фил.* 3, 6.

¹²⁹ Вж. *Еф.* 1, 22; *Кол.* 1, 18.

¹³⁰ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 9: AAS 57 (1965) 13.

¹³¹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 6: AAS 57 (1965) 8.

¹³² Вж. *Иоан.* 10, 1-10.

¹³³ Вж. *Ис.* 40, 11; *Иез.* 34, 11-31.

¹³⁴ Вж. *Иоан.* 10, 11; *1 Петр.* 5, 4.

¹³⁵ Вж. *Иоан.* 10, 11-15.

¹³⁶ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 6: AAS 57 (1965) 8.

¹³⁷ Вж. *1 Кор.* 3, 9.

- в нея е ставало и ще става помирието между евреи и друговерци¹³⁸. Дървото е било посадено от небесния Лозар като избрано лозе¹³⁹. Истинското лозе е Христос. Той дава живота и плодовитостта на пръчките, които сме ние: чрез Църквата ние живеем в Него и без Него не можем нищо да вършим¹⁴⁰.¹⁴¹ 795
- 756 „Много често Църквата бива наричана „Божие здание“¹⁴². „Сам Господ се сравнява с камъка, който бил отхвърлен от зидарите, но станал „глава на ъгъла“ (Мат. 21, 42; Деян. 4, 11; 1 Петр. 2, 7; Пс. 117, 22). Върху тази основа Църквата е построена от апостолите¹⁴³ и на нея дължи своята здравина и спойка. Тази постройка се украсява с различни наименования: *Дом Господен*¹⁴⁴, в който обитава Неговото „смейство“, обиталище на Бога в Духа¹⁴⁵; „скинията“ на Бога с хората¹⁴⁶ и най-вече свещен *Храм*, който, представен като каменните светилища, бива възхваляван от светите отци и заслужено сравняван в литургията със Свещения Град, Новия Йерусалим. В действителност ние сме в него на земята като живи камъни, съграждайки в себе си духовен дом¹⁴⁷. Този свещен град, „стъкмен като невеста, пременена за своя мъж“ (Откр. 21, 1-2)¹⁴⁸, вижда Йоан да слиза от небето при възобновяването на света от Бога. 797 1045
- 757 „Църквата бива наричана още „горния Йерусалим“ и „наша Майка“ (Гал. 4,26)¹⁴⁹; обрисувана е като неопетнена *Годеница* на неопетнения Агнец¹⁵⁰, която Христос „обикна и предаде Себе Си за нея, за да я освети“ (Еф. 5, 25-26), която присъедини към Себе Си чрез нерушим договор и която непрестанно „храни и съгрива“ (Еф. 5, 29)¹⁵¹. 507 796 1616

¹³⁸ Вж. Рим. 11, 13-26.

¹³⁹ Вж. Мат. 21, 33-43; Ис. 5, 1-7.

¹⁴⁰ Вж. Иоан. 15,1-5.

¹⁴¹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 6: AAS 57 (1965) 8.

¹⁴² Вж. 1 Кор. 3, 9.

¹⁴³ Вж. 1 Кор. 3, 11.

¹⁴⁴ Вж. 1 Тим. 3, 15.

¹⁴⁵ Вж. Еф. 2, 19-22.

¹⁴⁶ Вж. Откр. 21, 3.

¹⁴⁷ Вж. 1 Петр. 2, 5.

¹⁴⁸ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 6: AAS 57 (1965) 8-9.

¹⁴⁹ Вж. Откр. 12, 17.

¹⁵⁰ Вж. Откр. 19, 7; 21, 2. 9; 22, 17.

¹⁵¹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 6: AAS 57 (1965) 9.

II. Произход, основаване и мисия на Църквата

- 257 758 За да се задълбочим в тайната на Църквата, трябва най-напред да разгледаме нейния произход в замисъла на Пресветата Троица и нейното нарастващо въздействие в историята.

ЗАМИСЪЛ, РОДЕН В СЪРЦЕТО НА ОТЦА

- 293 759 „По свободния във висша степен и тайнствен замисъл на Своята мъдрост и доброта вечният Отец създаде света и реши да издигне хората до причастността към божествения живот“, към който зове всички хора в Своя Син: „Всички вярващи в Христа Отец пожела да призове в Света Църква.“ Това „Божие семейство“ се създава и изгражда постъпателно в хода на човешката история според разпоредбите на Отца: в действителност Църквата, която е била „предначертана още от началото на света, по удивителен начин подготвена в историята на народа на Израил и в Стария Завет, укрепена в поновите времена, е била проявена благодарение на изливането на Светия Дух и в края на вековете ще бъде завършена в своята Слава.“¹⁵²

ЦЪРКВАТА – ПРЕДНАЧЕРТАНА ОЩЕ ОТ НАЧАЛОТО НА СВЕТА

- 294 760 „Светът е бил създаден заради тази Църква“, казват християните от първите времена¹⁵³. Бог е създал света заради общението в Неговия божествен живот, общение, което се осъществява чрез „събирането“ на хората в Христа, тоест чрез Църквата. Църквата е пределът на всичко¹⁵⁴ и дори болезнените превратности, като падането на ангелите и грехът на човека, са били позволени от Бога само като повод и средство да се разгърне цялата сила на неговата десница, пълната всеобхватност на любовта, която Той иска да даде на света:

„Както волята на Бога е делото, наречено свят, така и неговото намерение е спасението на хората и то се нарича Църква.“¹⁵⁵

¹⁵² CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 2: AAS 57 (1965) 5-6.

¹⁵³ HERMAS, *Pastor* 8, 1 (*Visio* 2, 4, 1): SC 53, 96; cf. ARISTIDES, *Apologia* 16, 7: BP 11, 125; SANCTUS IUSTINUS, *Apologia* 2, 7: CA 1, 216-218, (PG 6, 456).

¹⁵⁴ Вж. SANCTUS EPIPHANUS, *Panarion*, 1, 1, 5, Haereses 2, 4: GCS 25, 174 (PG 41, 181).

¹⁵⁵ CLEMENS ALEXANDRINUS, *Paedagogus* 1, 6, 27, 2: GCS 12, 106 (PG 8, 281).

ЦЪРКВАТА – ПОДГОТВЕНА В СТАРИЯ ЗАВЕТ

761 Обединяването на Божия народ започва непосредствено след греха, който разрушава общението на хората с Бога и помежду им. Обединението на Църквата е, така да се каже, реакция на Бога спрямо хаоса, предизвикан от греха. Това възсъединяване се реализира по тайнствен начин в лоното на всички народи: „У всеки народ оня, който се бои от Него и върви по правда, приятен Му е“ (*Деян.* 10, 35)¹⁵⁶. 55

762 *Далечната подготовка* на обединението на Божия народ започва с призоваването на Авраам, комуто Бог обещава, че ще стане баща на голям народ¹⁵⁷. Непосредствената подготовка започва с избирането на Израил за Божи народ¹⁵⁸. Чрез своя избор Израил трябва да послужи за пример на бъдещото обединение на всички народи¹⁵⁹. Но вече пророците обвиняват Израил, че е нарушил Завета и се е държал като една паднала жена¹⁶⁰. Те известяват един Нов и Вечен Завет¹⁶¹. „Този нов Завет беше постановен от Христос.“¹⁶² 122, 522
60
84

ЦЪРКВАТА – УЧРЕДЕНА ОТ ИСУС ХРИСТОС

763 На Сина принадлежи заслугата да реализира в пълнотата на времената спасителния замисъл на Своя Отец; това е целта на Неговата „Мисия“¹⁶³. „Господ Исус постави началото на Своята Църква, като проповядваше щастливата вест, идването на Царството Божие, обещано в Писанията от векове.“¹⁶⁴ За да изпълни волята на Отца, Христос постави началото на Небесното Царство на земята. Църквата е „Царството на Христос, вече тайнствено присъстващ“¹⁶⁵. 541

¹⁵⁶ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 9: AAS 57 (1965) 12; *Ibid.*, 13: AAS 57 (1965) 17-18; *Ibid.*, 16: AAS 57 (1965) 20.

¹⁵⁷ Вж. *Бит.* 12, 2; 15, 5-6.

¹⁵⁸ Вж. *Иzx.* 19, 5-6; *Втор.* 7, 6.

¹⁵⁹ Вж. *Ис.* 2, 2-5; *Мух.* 4, 1-4.

¹⁶⁰ Вж. *Ос.* 1; *Ис.* 1, 2-4; *Иер.* 2.

¹⁶¹ Вж. *Иер.* 31, 31-34; *Ис.* 55, 3.

¹⁶² CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 9: AAS 57 (1965) 13.

¹⁶³ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 3: AAS 57 (1965) 6; *Id.*, Decr. *Ad gentes*, 3: AAS 58 (1966) 949.

¹⁶⁴ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 5: AAS 57 (1965) 7.

¹⁶⁵ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 3: AAS 57 (1965) 6.

- 764 „И наистина това Царство блести за хората в словото, делата
543 и присъствието на Христос.“¹⁶⁶ Приемането на словото на Исус оз-
начава „възприемане на самото Му Царство“¹⁶⁷. Зародишът и нача-
лото на Царството е „малкото стадо“ (Лук. 12, 32), съставено от
1691 тези, които Исус идва да събере около себе си като пастир¹⁶⁸. Те са
2558 истинското семейство на Исус¹⁶⁹. Тези, които събра около себе си,
Той ги научи на нов „начин на действие“, но също да имат собствена
молитва¹⁷⁰.
- 765 Господ Исус даде на своята общност едно устройство, което
551, 860 ще остане да трае до всецялото изпълване на Царството. Преди всич-
ко избра Дванадесетте начело с Петър¹⁷¹. Представяйки дванаде-
сетте „колена“ на Израил¹⁷², те са основните камъни на Новия Йеру-
салим¹⁷³. Дванадесетте¹⁷⁴ и останалите ученици¹⁷⁴ вземат участие
в мисията на Христос, в Неговата сила, но също така споделят и
Неговата съдба¹⁷⁶. Чрез всички тези действия Исус подготвя и съг-
ражда своята Църква.
- 813 766 Но Църквата е родена най-вече от цялостния дар на Христос
610, 1340 за нашето спасение, предустановено в Евхаристията и осъществено
на Кръста. „Раждането и растежът на Църквата са ознаменувани
617 чрез Кръвта и водата, изтичащи от отворения хълбок на разпнатия
Христос.“¹⁷⁷ „Защото само от хълбока на успения на Кръста Хрис-
478 тос е родено удивителното тайнство на цялата Църква.“¹⁷⁸ Както
Ева бе създадена от реброто на Адам, така и Църквата бе родена
от прободеното сърце на Христос, умрял на Кръста¹⁷⁹.

¹⁶⁶ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 5: AAS 57 (1965) 7.

¹⁶⁷ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 5: AAS 57 (1965) 7.

¹⁶⁸ Вж. *Мат.* 10, 16; 26, 31; *Иоан.* 10, 1, 21.

¹⁶⁹ Вж. *Мат.* 12, 49.

¹⁷⁰ Вж. *Мат.* 5-6.

¹⁷¹ Вж. *Марк.* 3, 14-15.

¹⁷² Вж. *Мат.* 19, 28; *Лук.* 22, 30.

¹⁷³ Вж. *Откр.* 21, 12-14.

¹⁷⁴ Вж. *Марк.* 6, 7.

¹⁷⁵ Вж. *Лук.* 10, 1-2.

¹⁷⁶ Вж. *Мат.* 10, 25; 15, 20.

¹⁷⁷ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 3: AAS 57 (1965) 6.

¹⁷⁸ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. *Sacrosanctum concilium*, 5: AAS 56 (1964) 99.

¹⁷⁹ Вж. SANCTUS AMBROSIIUS, *Expositio evangelii secundum Lucam*, 2, 85-89: CCL 14, 69-72 (PL 15, 1666-1668).

ЦЪРКВАТА – ИЗЯВЕНА ОТ СВЕТИЯ ДУХ

767 „След като се извърши делото, за чието осъществяване Бог изпрати Своя Син на земята, в деня на Петдесетница бе изпратен Светият Дух, за да освети веднага Църквата.“¹⁸⁰ Едва тогава „Църквата бе изявена публично пред мнозинството и започна разпространението на Евангелието сред народите чрез проповедта“¹⁸¹. Бидейки „събор“ на всички хора за спасение, Църквата по самата си природа е пратеничество – пратена е от Христос до всички народи, за да ги направи свои последователи¹⁸².

768 За да изпълни мисията на Църквата, Светият Дух я „дарява и направлява с различни йерархични и харизматични дарове“¹⁸³. „Така Църквата, снабдена с даровете на своя Основател, вярно спазва Неговите наставления за любов, смирение и себеотрицание, приемайки своето предопределение да известява и гради Царството на Христос и Бога сред всички народи, като полага на земята зародиша и началото на това Царство.“¹⁸⁴

ЦЪРКВАТА – ЗАВЪРШЕНА НАПЪЛНО В СЛАВАТА

769 „Църквата ... ще има своя завършек само в Небесната слава“¹⁸⁵, когато славно ще се завърне Христос. До този ден „Църквата преминава в своето странстване през преследванията на света и утешенията на Бога“¹⁸⁶. Тук, на земята, тя е като в изгнание, далеч от Господа¹⁸⁷ и копнее за пълното Идване на Царството, за „часа, в който ще се съедини в славата със своя Цар“¹⁸⁸. Завършекът на Църквата и чрез нея завършекът на света в славата няма да стане без големи изпитания. Едва тогава „всички праведни още от време-

¹⁸⁰ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 4: AAS 58 (1966) 6.

¹⁸¹ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 4: AAS 58 (1966) 950.

¹⁸² Вж. *Мат.* 28, 19-20; CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 2: AAS 58 (1966) 948; *Ibid.*, 5-6: AAS 58 (1966) 951-955.

¹⁸³ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 4: AAS 57 (1965) 7.

¹⁸⁴ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 5: AAS 57 (1965) 8.

¹⁸⁵ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 48: AAS 57 (1965) 53.

¹⁸⁶ SANCTUS AUGUSTINUS, *De civitate Dei* 18, 51; CSEL 40/2, 354 (PL 41, 614); cf. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 8: AAS 57 (1965) 12.

¹⁸⁷ Вж. 2 *Кор.* 5, 6; CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 6: AAS 57 (1965) 9.

¹⁸⁸ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 5: AAS 57 (1965) 8.

то на Адам, от праведния Авел до последния избраник ще се съберат в Универсалната Църква при Бога¹⁸⁹.

III. Тайната на Църквата

812 770 Църквата е в историята, но заедно с това я надминава. Единствено с „просветления от вярата ум“¹⁹⁰ може да се прозре в нейната видима реалност другата, духовна реалност, носителка на божествения живот.

ЦЪРКВАТА – ЕДНОВРЕМЕННО ВИДИМА И ДУХОВНА

827 771 „Христос, единственият посредник, установява и непрекъснато поддържа като видим съюз Своята света Църква, която тук, на земята, е съобщност във вярата, надеждата и любовта; чрез нея Той разлива за всички хора истината и благодатта.“ Църквата е едновременно:

- 1880 – „общество, снабдено с йерархични органи и мистично Тяло на Христос“;
- видимо сливане и духовна общност;
- 954 – „земна Църква и Църква, надарена с небесни блага”.

Всички тези измерения заедно създават „една сложна реалност, съчетаваща човешкия и божествения елемент“¹⁹¹:

„За Църквата е присъщо да бъде едновременно човешка и божествена, видима и надарена с невидими реалности, усърдна в действието и оттеглена в съзерцанието, присъстваща в света и все пак чужда за света; и това става по такъв начин, че човешкото се наглася и съподчинява спрямо божественото, видимото спрямо невидимото, действено спрямо съзерцанието, наличното спрямо бъдещия град, към който се стремим.“¹⁹²

„Смирение! Възвишеност! Шатра от кедър и светилище на Бога; земно жилище и небесен палат; глинена къща и царски дворец; смъртно тяло и храм на светлината; презрение за горделивците и Годеница на Христа! „Черна съм, но съм хубава, дъщери Иерусалимски“ (Песен

¹⁸⁹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 2: AAS 57 (1965) 6.

¹⁹⁰ *Catechismus Romanus*, 1, 10, 20: ed. P. RODRÍGUEZ (Città del Vaticano-Pamplona 1989) p. 117.

¹⁹¹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 8: AAS 57 (1965) 11.

¹⁹² CONCILIIUM VATICANUM II, Const. *Sacrosanctum concilium*, 2: AAS 56 (1964) 98.

на песн. 1, 4): онази, която е загубила цвета си от усилието и страданието на дългото изгнание, при все това украсява своя небесен лик.¹⁹³

ЦЪРКВАТА – ТАЙНА НА ЕДИНЕНИЕТО НА ХОРАТА С БОГА

772 В Църквата Христос изпълнява и открива своята собствена тайна като цел на Божия замисъл: „да се съедини всичко под един Глава – Христа“ (Еф. 1, 10). Св. Павел нарича брачния съюз на Христос с Църквата „велика тайна“ (Еф. 5, 32), защото Църквата се свързва с Христос като със свой Жених¹⁹⁴ и става на свой ред тайна¹⁹⁵. Като съзерцава в нея тайната, свети Павел възкликва: „Христос, упованието на славата, е във вас“ (Кол. 1, 27). 518 796

773 В Църквата общението на хората с Бога чрез „любовта, която никога не отпада“ (1 Кор. 13, 8), е целта, определяща всичко, което в нея е сакраментално средство за връзка с този преходен свят¹⁹⁶. „Цялото устройство на Църквата се направлява от светостта на членовете в Христос. И светостта се определя според „великата тайна“, в която Годеницата отговаря с дара на любовта на Дара на своя Жених.¹⁹⁷ Мария предшества всички нас в светостта, която е тайната на Църквата, бидейки Годеница „без петно или порок“¹⁹⁸. Ето защо „Марииното измерение на Църквата предшества нейното Петрово измерение“¹⁹⁹. 617 972

ЦЪРКВАТА – УНИВЕРСАЛНО ТАЙНСТВО НА СПАСЕНИЕТО

774 Гръцката дума μυστήριον на латински се превежда с два термина: „mysterium“ и „sacramentum“. Във второто тълкуване „sacramentum“ изразява повече видимата страна на скритата реалност на спасението, означена с термина „mysterium“. В този смисъл самият Христос е тайната на спасението: „Няма друга божествена тайна 1075

¹⁹³ SANCTUS BERNARDUS CLARAEVALLENSIS, *In Canticum sermo* 27, 7, 14: *Opera*, ed. J. LECLERCQ-C.H. TALBOT-H. ROCHAS, v. 1 (Romae 1957) p. 191.

¹⁹⁴ Вж. Еф. 5, 27.

¹⁹⁵ Вж. Еф. 3, 9-11.

¹⁹⁶ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 48: AAS 57 (1965) 53.

¹⁹⁷ IOANNES PAULUS II, Ep. ap. *Mulieris dignitatem*, 27: AAS 80 (1988) 1718.

¹⁹⁸ Вж. Еф. 5, 27.

¹⁹⁹ IOANNES PAULUS II, Ep. ap. *Mulieris dignitatem*, 27: AAS 80 (1988) 1718, 55.

515 освен Христос.²⁰⁰ Спасителното дело на Неговата свята и освеща-
 2014 ваща човешка природа е тайнството на спасението, което се проявя-
 1116 ва и действа в тайнствата на Църквата (наречени още от Източните
 Църкви „свещенодействия“). Седемте тайнства са знаците и сред-
 ствата, чрез които Светият Дух излива Христовата благодат. Защо-
 то Христос е Главата, а Църквата – Негово Тяло. Църквата следо-
 вателно съдържа и съобщава невидимата благодат, чийто знак е
 самата тя. В този аналогичен смисъл самата Църква е „тайнство“.

775 Църквата е „в Христос като тайнство, т.е. едновременно знак
 и средство на вътрешното единение с Бога и на единението на целия
 човешки род²⁰¹: да бъде тайнство на дълбокото вътрешно единение
 на хората с Бога – това е първата цел на Църквата. Общението между
 хората се корени в единението им с Бога и затова Църквата е също
 360 така тайнство на единството на човешкия род. В Църквата вече е
 заложено началото на това единство, защото тя обединява хората от
 „всички племена и колена, народи и езици“ (*Откр.* 7, 9); в същото
 време Църквата е „знак и инструмент“ за реализиране на пълното
 единство, чието настъпване предстои.

776 Като тайнство Църквата е средството на Христос. „В негови-
 1088 те ръце тя е средство за изкуплението на всички хора“²⁰², „универ-
 сално тайнство на спасението“²⁰³, чрез което Христос „проявява и
 заедно с това привежда в действие любовта на Бога към хората“²⁰⁴.
 Тя е „видимото решение на Божията любов към човечеството“²⁰⁵,
 защото Бог иска „целият човешки род да образува един-единствен
 Божи народ, да се срасне в единното Тяло на Христос, да се съгради
 в единния храм на Светия Дух“²⁰⁶.

²⁰⁰ SANCTUS AUGUSTINUS, *Epistula* 187, 11, 34: CSEL 57, 113 (PL 33, 845).

²⁰¹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 1: AAS 57 (1965) 5.

²⁰² CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 9: AAS 57 (1965) 13.

²⁰³ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 48: AAS 57 (1965) 53.

²⁰⁴ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Gaudium et spes*, 45: AAS 58 (1966) 1066.

²⁰⁵ PAULUS VI, *Allocutio ad Sacri Collegii Cardinalium Patres* (22 iunii 1973): AAS 65 (1973) 391.

²⁰⁶ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 7: AAS 58 (1966) 956; cf. Id., Const. dogm. *Lumen gentium*, 17: AAS 57 (1965) 20-21.

Накратко

- 777 Думата „Църква“ (*Ecclesia*) означава „свикване“, „събор“ и посочва събирането на тези, които Словото на Бога свиква, за да образуват Божия народ, и които, хранени с Тялото на Христа, стават самите те Тяло Христово.
- 778 Църквата е едновременно път и цел в Божия замисъл: предначертана в сътворението, подготвена в Стария Завет, основана от думите и действията на Исус Христос, реализирана чрез изкупителния Кръст и Възкресението, тя бива изявена като тайна на спасението чрез изливането на Светия Дух. Църквата ще достигне съвършенство в своята небесна слава като обединение на всички, които са изкупени от земята²⁰⁷.
- 779 Църквата е едновременно видима и духовна, йерархична общност и мистично Тяло на Христа. Тя е една, съставена от двоен, човешки и божествен елемент. В това е нейната тайна, която единствено вярата може да приеме.
- 780 Църквата в този свят е тайнството на спасението, знак и средство за общението на Бога и хората.

Параграф 2

**ЦЪРКВАТА – БОЖИ НАРОД,
ТЯЛО ХРИСТОВО, ХРАМ НА СВЕТИЯ ДУХ****I. Църквата – Божии народ**

781 „Във всяка епоха и у всеки народ Бог е приемал всеки, който се страхува от Него и действа справедливо. Бог обаче пожела да освети и спаси хората не поотделно, извън връзката помежду им, а като създаде от тях един народ, който да Го познае в истината и свято да Му служи. Затова Той избра народа на Израил за Свой народ и сключи с него Завет, като постепенно го подготвяше, откривайки Себе Си и промисляла на Своята воля в неговата история, така че да го освети за Себе Си. Всичко това обаче е имало за цел да подготви и представи Новия и съвършен Завет, който ще бъде изпълнен в Христос.

²⁰⁷ Вж. *Откр.* 14, 4.

Новият Завет, установен от Христос, е Заветът, сключен в Неговата Кръв, който призовава народа от евреи и езичници да се събере в единство не по плът, а по дух²⁰⁸.

ОСОБЕНОСТИ НА БОЖИЯ НАРОД

871 782 Божият народ има характерни особености, които ясно го отлича-
1972 чават от всички други религиозни, етнически, политически или културни обединения в историята:

2787 – Той е *Божия* народ: всъщност Бог не принадлежи на нито един народ. Но Той се сдоби със Свой народ измежду тези, които по-рано не са били народ: „избран род, царствено свещенство, народ свят“ (1 Петр. 2, 9).

1267 – Човек става *член* на този народ не поради физическо раждане, а чрез „раждане свихе“, „от вода и Дух“ (Иоан. 3, 3-5), което ще рече чрез вярата в Христос и Кръщението.

695 – *Глава* на този народ е Исус Христос (Помазан, Месия): същото помазание, Свети Дух, изтича от Главата в тялото и затова народът е „месиански“.

1741 – „*Призванието* на този народ е достойнството и свободата на синовете Божи: в техните сърца като в храм обитава Светият Дух“²⁰⁹.

1972 – „Неговият *закон* е новата заръка да обичаме така, както Христос сам ни обикна (Иоан. 13, 34)²¹⁰. Това е „Новият“ Закон на Светия Дух²¹¹.

849 – Неговата *мисия* е да бъде солта на земята и светлината на света²¹². „За целия човешки род той е най-здравият кълн на единството, надеждата и спасението.“²¹³

769 – Неговата *крайна цел* е „Царството Божие, наченато на земята от самия Бог, което трябва все повече да се разраства, докато в края на времената бъде доведено до съвършенство от самия Бог“²¹⁴.

²⁰⁸ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 9: AAS 57 (1965) 12-13.

²⁰⁹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 9: AAS 57 (1965) 13.

²¹⁰ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 9: AAS 57 (1965) 13; cf. *Io.* 13, 34.

²¹¹ Вж. *Рим.* 8, 2; *Гал.* 5, 25.

²¹² Вж. *Мат.* 5,13-16.

²¹³ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 9: AAS 57 (1965) 13.

²¹⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 9: AAS 57 (1965) 13.

ЕДИН СВЕЩЕНИЧЕСКИ, ПРОРОЧЕСКИ И ЦАРСТВЕН НАРОД

783 Исус Христос е този, когото Отец помаза със Светия Дух, и който бе определен като „Свещеник, Пророк и Цар“. Целият Божи Народ взема участие в тези три функции и носи отговорностите на мисията и служенето, които произтичат от тях²¹⁵. 436 873

784 Когато човек влиза в Божия народ чрез вярата и Кръщението, той става участник в уникалното призвание на този народ: в неговото свещеническо призвание: „Христос Господ, Първосвещеник, взет измежду хората, „направи от новия народ едно Царство и свещеници за Бога, Своя Отец.“ Чрез възраждането и помазанието на Светия Дух кръстените се осветяват, за да станат духовно жилище и свято свещеничество“²¹⁶. 1268 1546

785 „Светият Божи народ взема участие също в пророческата функция на Христос“. Това става най-вече чрез свръхестественото чувство на вярата, свойствено за целия народ от миряни и йерарси, който се „приобщава неотклонно към вярата, предадена на светците един път завинаги“²¹⁷, прониква по-дълбоко в нейното разбиране и става свидетел на Христос в този свят. 92

786 Божият народ участва също и в царствената функция на Христос. Христос упражнява своята Царственост, като привлича към Себе Си всички хора чрез Своята Смърт и Възкресение²¹⁸ Христос, Цар и Господ на вселената, стана слуга на всички, като „не дойде, за да Му служат, но да послужи и даде душата Си откуп за мнозина“ (Мат. 20, 28). За християнина „служенето на Христос е царуване“²¹⁹. Църквата разпознава образа на своя беден и страдащ Основател най-вече в бедните и страдащите²²⁰. Божият народ осъществява своето „царствено достойнство“, като живее съобразно призванието да служи заедно с Христос. 2449 2443

„Знакът на Кръста прави от всички възродени в Христа царе, помазанието на Свети Дух ги осветява като свещеници, така че, ако изключим нашето специално служение на Бога, всички духовни и осланящи се на разума християни се признават за съучастници в царския род и

²¹⁵ Вж. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptor hominis*, 18-21: AAS 71 (1979) 301-320.

²¹⁶ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 10: AAS 57 (1965) 14.

²¹⁷ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 12: AAS 57 (1965) 16.

²¹⁸ Вж. *Иоан.* 12, 32.

²¹⁹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 36: AAS 57 (1965) 41.

²²⁰ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 8: AAS 57 (1965) 12.

свещенослужението. В действителност има ли нещо по-царствено за една подчинена на Бога душа от това да управлява своето тяло? И какво по-свещеническо от това да се посвети на Господа една чиста съвест и да се поднесат върху олтара на сърцето неопетнените жертви на благочестието?²²¹

II. Църквата – Тяло Христово

ЦЪРКВАТА Е ОБЩЕНИЕ С ИСУС

787 Още от самото начало Исус присъедини учениците Си към Своя живот²²², като им откри тайната на Царството²²³ и ги направи участници в Своята мисия, Своята радост²²⁴ и Своите страдания²²⁵. Исус
755 говори за едно по-близко общение между Него и тези, които са Го последвали: „Пребъдете в Мене, и аз във вас ... аз съм лозата, вие пръчките“ (Иоан. 15, 4-5). Той известява тайнственото и реално причастие между Неговото и нашето тяло: „Който яде Моята плът и пие Моята Кръв, пребъдва в Мене и аз в него“ (Иоан. 6, 56).

788 Когато видимото присъствие на Исус изчезва, Той не оставя сираци своите ученици²²⁶. Обещава им да остане с тях до края на времената²²⁷ и им изпраща Своя Дух²²⁸. Така общуването с Исус
690 става по-интензивно: „Като съобщил Духа Си на своите братя, съзвани измежду всички народи, Той мистично ги постанови като Свое Тяло.“²²⁹

789 Сравняването на Църквата с тяло хвърля светлина върху дълбоката вътрешна връзка между Църквата и Христос. Църквата не е само събрана *около Него*: тя е единностена *в Него*, в Неговото Тяло. Три аспекта на Църквата като Тяло Христово трябва да бъдат разкрити по по-особен начин: единството на всички членове помежду им чрез тяхното единение с Христос; Христос, Глава на Тялото; Църквата, Невеста на Христос.

²²¹ SANCTUS LEO MAGNUS, *Sermo* 4, 1: CCL 138, 16-17 (PL 54, 149).

²²² Вж. *Марк.* 1, 16-20; 3, 13-19.

²²³ Вж. *Мат.* 13, 10-17.

²²⁴ Вж. *Лук.* 10, 17-20.

²²⁵ Вж. *Лук.* 22, 28-30.

²²⁶ Вж. *Иоан.* 14, 18.

²²⁷ Вж. *Мат.* 28, 20.

²²⁸ Вж. *Иоан.* 20, 22; *Деян.* 2, 33.

²²⁹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 7: AAS 57 (1965) 9.

„Едно тяло“

790 Вярващите, които откликват на Словото на Бога и стават членове на Тялото Христово, са в тясно единение с Христос: „В това тяло животът на Христос се предава на вярващите, които по неведом, но реален начин се обединяват чрез тайнствата със страдащия и прославен Христос.“²³⁰ Това е особено вярно за Кръщението, чрез което ние се единяваме със смъртта и Възкрението на Христа²³¹, и за Евхаристията, чрез която, „причастявайки се реално в Тялото на Христа“, „ние се издигаме към общение с Него и помежду си“²³². 947 1227 1329

791 Единството на тялото не премахва различието на членовете: „В съзиждането на Тялото Христово процъфтява разнообразие на членове и функции. Единностният Дух разпределя различните дарове за благо на Църквата съобразно своите богатства и изискванията на служенията.“²³³ Единността на мистичното Тяло създава и поддържа любовта сред верните: „Така, ако един член страда, с него страдат всички членове; ако един член се радва на почит, всички членове се радват с него.“²³⁴ И накрая, единността на Тялото Христово побеждава всички човешки разделения: наистина „всички, които в Христа се кръстихте, в Христа се облякохте; няма вече иудеин, ни елин; няма роб, ни свободен; няма мъжки пол, ни женски, защото всички вие едно сте в Христа Исуса“ (Гал. 3, 27-28). 814 1937

ГЛАВА НА ТОВА ТЯЛО Е ХРИСТОС

792 Христос е „Глава на Тялото, сиреч на Църквата“ (Кол. 1, 18). Той е начало на Сътворението и на Изкуплението. Издигнат в славата на Отца, „Той има във всичко първенство“ (Кол. 1, 18), особено в Църквата, чрез която разпростира Своето Царство над всичко: 669 1119

793 Той ни обединява в Своята Пасха: всички членове трябва да се стараят да Му приличат, докато „Христос се изобрази“ в тях (Гал. 4, 19). „Именно с такава цел ние сме въведени в тайните на Неговия 661 519

²³⁰ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 7: AAS 57 (1965) 9.

²³¹ Вж. Рим. 6, 4-5; 1 Кор. 12, 13.

²³² CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 7: AAS 57 (1965) 9.

²³³ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 7: AAS 57 (1965) 10.

²³⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 7: AAS 57 (1965) 10.

живот ... и се приобщаваме към Неговите страдания, както тялото към Главата, съпретърпяващи заедно с него, за да споделим Неговата слава.²³⁵

872 794 Той се грижи за нашия растеж²³⁶: За да ни направи да растем в Него, нашата Глава²³⁷, Исус разполага в Своето тяло, Църквата, даровете и служенията, чрез които ние си помагаме взаимно по пътя на спасението.

695 795 Следователно Христос и Църквата образуват „*всецелия Христос*“ („*Christus totus*“). Църквата е едно цяло с Христос. Светците имат твърде живо съзнание за това единство:

„И така, да се поздравим и да благодарим не само за това, че сме станали християни, но сме станали самият Христос. Разбирате ли, братя, благодатта, която Бог ни даде с Христос като Глава? Удивлявайте се и радвайте се, ние станахме Христос. Ако Той е Главата, то ние сме членовете; целият човек сме Той и ние Тъй че пълнотата на Христос са Главата и членовете заедно. Коя е Главата и кои са членовете? Христос и Църквата.“²³⁸

„Нашият Изкупител се показва като една личност заедно с Църквата, която Той възприе.“²³⁹

1474 „Главата и членовете са сякаш една-единствена мистична личност.“²⁴⁰

Една мисъл на света Жана д'Арк, изказана пред нейните съдии, обобщава вярата на Учителите на Църквата и показва добрия разум на вярващия: „Тя смята, че всичко в Исус Христос и Църквата е едно и че за това не трябва да има никаква пречка.“²⁴¹

ЦЪРКВАТА – ХРИСТОВА НЕВЕСТА

757 796 Единството на Христос и Църквата, на Главата и членовете на Тялото, включва също така разграничаването на двете в едно личностно отношение. Този аспект често се изразява с образите на Же-

²³⁵ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 7: AAS 57 (1965) 10.

²³⁶ Вж. *Кол.* 2, 19.

²³⁷ Вж. *Еф.* 4, 11-16.

²³⁸ SANCTUS AUGUSTINUS, *In Johannis evangelium tractatus* 21, 8: CCL 36, 216-217 (PL 35, 1568).

²³⁹ SANCTUS GREGORIUS MAGNUS, *Moralia in Iob*, Praefatio 6, 14: CCL 143, 19 (PL 75, 525).

²⁴⁰ SANCTUS THOMAS AQUINAS, *Summa theologiae* 3, q. 48, a. 2, ad 1: Ed. Leon. 11, 464.

²⁴¹ SANCTA IOANNA DE ARCO, *Dictum: Procès de condamnation*, ed. TISSET (Paris, 1960) p. 166, (textus gallicus).

ниха и Невестата. Темата за Христос, Жених на Църквата, е била подготвена още от пророците и известена от Йоан Кръстител²⁴². Господ сам се посочва като „Младоженец“ (*Марк. 2, 19*)²⁴³. Апостолът представя Църквата и всеки вярващ, член на Неговото тяло, като Невеста, „сгодена“ за Христос Господ, за да бъде с Него един Дух²⁴⁴. Тя е неопетнената Невеста на неопетнения Агнец²⁴⁵, която Христос обикна и за която се предаде, „за да я освети“ (*Еф. 5, 26*). Той се свърза с Църквата чрез Вечен Завет и не престава да полага грижи за нея като за собствено си тяло²⁴⁶.

„Ето всецелия Христос, Глава и Тяло, един-единствен, образуван от многото Дали говори Главата или членовете, винаги Христос говори. Говори от името на Главата, говори от името на Тялото. И какво е казано за това? „Ще бъдат двамата в една плът.“ Тази тайна е велика, но аз говоря за Христа и за Църквата“ (*Еф. 5, 31-32*). И сам Господ казва в Евангелието: „Не са вече двама, а една плът“ (*Мат. 19, 6*). Както разбрахте, има наистина две лица и все пак едно в брачното единение Като Глава се е нарекъл *Жених*, а като Тяло – *Невеста*.“²⁴⁷

III. Църквата – Храм на Светия Дух

797 „Това, което е нашият Дух, т.е. нашата душа, за нашите членове, същото е Светият Дух за членовете на Христа, т.е. за Църквата.“²⁴⁸ „Духът на Христос като незримо начало е причината всички части на тялото да са свързани както помежду си, така и с извисената над тях Глава, защото Той е изцяло в главата и изцяло във всеки един от членовете.“²⁴⁹ Светият Дух прави от Църквата „Храм на живия Бог“ (*2 Кор. 6, 16*)²⁵⁰.

„Именно на Църквата бе поверен Божият дар Точно в нея бе положено общението с Христа, т.е. Светият Дух, залог за нетление, устой на нашата вяра и стълба за възкачването ни към Бога Защото там,

²⁴² Вж. *Иоан. 3, 29*.

²⁴³ Вж. *Мат. 22, 1-14; 25, 1-13*.

²⁴⁴ Вж. *1 Кор. 6, 15-17; 2 Кор. 11, 2*.

²⁴⁵ Вж. *Откр. 22, 17; Еф. 1, 4; 5, 27*.

²⁴⁶ Вж. *Еф. 5, 29*.

²⁴⁷ SANCTUS AUGUSTINUS, *Enarratio in Psalmum 74, 4*: CCL 39, 1027 (PL 37, 948-949).

²⁴⁸ SANCTUS AUGUSTINUS, *Sermo 268, 2*: PL 38, 1232.

²⁴⁹ PIUS XII, *Litt. enc. Mystici corporis*: DS 3808.

²⁵⁰ Вж. *1 Кор. 3, 16-17; Еф. 2, 21*.

където е Църквата, там е и Светият Дух и там, където е Духът Господен, там е Църквата и всяка благодат.²⁵¹

- 737 798 Светият Дух е „началото на всяка жизнена дейност и наистина
1091-1109 спасителен за различните части на тялото“²⁵². Той действа умножаващо в цялото тяло, „за да съзижда в любов“²⁵³: чрез Словото на Бога, Който „може да назидает“ (*Деян.* 20,32), чрез Кръщението, с което Той сам оформя Тялото Христово²⁵⁴, чрез тайнствата, които осигуряват нарастването и изцелението на членовете на Христос, чрез дадената на апостолите благодат, която заема първо място сред даровете²⁵⁵, чрез добродетелите, които ни карат да действваме според доброто и, накрая, чрез многобройните особени благодати (на-речени „харизми“), чрез които Той прави верните „способни и готови да се заемат с различни дела и служения за обновяването и по-пълното изграждане на Църквата“²⁵⁶.

ХАРИЗМИТЕ

- 951, 2003 799 Изключителни или прости и скромни, харизмите са благодатите на Светия Дух, които носят пряко или косвено полза за Църквата, бидейки насочени към изграждането на Църквата, към благополучието на хората и нуждите на света.

800 Харизмите трябва да се приемат с признателност от този, който ги получава, но също и от всички членове на Църквата. Те действително са едно удивително съкровище от благодат за апостолската жизненост и за светостта на Тялото Христово, стига само да са дарове, които наистина произлизат от Светия Дух и се използват по начин, напълно съобразен с присъщите за този Дух подтици, тоест съобразно любовта, която е истинската мяра на харизмите²⁵⁷.

- 894 801 В този смисъл винаги се явява необходимо разграничаването на харизмите. Някоя харизма не освобождава от обвързаността с

²⁵¹ SANCTUS IRENAEUS LUGDUNENSIS, *Adversus haereses* 3, 24, 1: SC 211, 472-474 (PG 7, 966).

²⁵² Pius XII, Lett. enc. *Mystici Corporis*: DS 3808.

²⁵³ Вж. *Еф.* 4, 16.

²⁵⁴ Вж. *1 Кор.* 12, 13.

²⁵⁵ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 7: AAS 57 (1965) 10.

²⁵⁶ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 12: AAS 57 (1965) 16; cf. Id., Decr.

Apostolicam actuositatem, 3: AAS 58 (1966) 839-840.

²⁵⁷ Вж. *1 Кор.* 13.

църковните пастири и подчинението спрямо тях. „На тях особено подобава да не гасят Духа, а да изпитат всичко и да удържат от него доброто“²⁵⁸, така че всички харизми да съдействат в своето разнообразие и взаимно допълване за „общата полза“ (1 Кор. 12, 7)²⁵⁹.

1905

Накратко

- 802 *Исус Христос „даде Себе Си за нас, за да ни избави от всяко беззаконие и ни очисти, за да Му бъдем народ избран“ (Тит. 2,14).*
- 803 *„Вие сте род избран, царствено свещенство, свет народ, люде придобити“ (1 Петр. 2, 9).*
- 804 *Човек влиза в народа Божии чрез вярата и Кръщението. „Всички хора са съзвани за новия Божии народ“²⁶⁰, така че в Христос „хората създават едно семейство и един Божии народ“²⁶¹.*
- 805 *Църквата е Тялото на Христос. Чрез Духа и неговото действие в тайнствата, особено Евхаристията, умрелият и възкръснал Христос създава общността на вярващите като Свое Тяло.*
- 806 *В единството на това Тяло съществува разнообразие на членове и функции. Всички членове се единяват помежду си, особено със страдащите, бедните и преследваните.*
- 807 *Църквата е Тялото, чиято Глава е Христос: тя живее от Него, в Него и за Него, Той живее с нея и в нея.*
- 808 *Църквата е Невестата на Христос: Той я обикна и се предаде за нея. Пречисти я със Своята кръв, направи от нея плодовита майка за всички Божии чеда.*
- 809 *Църквата е Храмът на Светия Дух. Духът е като душа на мистичното Тяло, принцип на Неговия живот и на единството в многообразието и богатството на Неговите собствени благодатни дарове.*

²⁵⁸ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 12: AAS 57 (1965) 17.

²⁵⁹ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 30: AAS 57 (1965) 37; IOANNES PAULUS II, Adh. ap. *Christifideles laici*, 24: AAS 81 (1989) 435.

²⁶⁰ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 13: AAS 57 (1965) 17.

²⁶¹ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 1: AAS 58 (1966) 947.

810 *„Така Универсалната Църква изглежда като народ, водещ единството си от единността на Отца и Сина и Светия Дух.“²⁶²*

Параграф 3

**ЦЪРКВАТА Е ЕДНА, СВЯТА,
КАТОЛИЧЕСКА И АПОСТОЛСКА**

811 „Църквата Христова е единна и за нея ние изповядваме в Символа, че е една, свята, католическа и апостолска.“²⁶³ Тези четири определения, неразделно свързани помежду си²⁶⁴, посочват съществените черти на Църквата и нейната мисия. Църквата няма тези свойства от себе си; Христос чрез Светия Дух отрежда на Своята Църква да бъде една, свята, католическа и апостолска и Сам я призовава да изпълни всяко едно от тези качества.

812 Само вярата може да признае, че Църквата дължи тези качества на божествения си извор. Но техните исторически прояви са знаци, които също така говорят ясно на човешкия разум. „Църквата, припомня Първият ватикански събор, сама по себе си, поради изключителната си святост и непоклатима твърдост е достатъчно голям и постоянен подтик към вяра, бидейки несъкрушимо свидетелство за възложената ѝ божествена мисия.“²⁶⁵

I. Църквата е една

„СВЕЩЕНАТА ТАЙНА НА ЦЪРКОВНАТА ЕДИННОСТ“²⁶⁶

813 *Църквата е една поради своя източник*: „Върховният образец и принцип на тази тайна в троичността на Лицата е единността на единния Отец и Син в Светия Дух“²⁶⁷. Първото *основание* за единността на Църквата е нейният *Оснoвател*: „Защото Въплътеният Син помири с Бога чрез своя Кръст всички хора... като възстанови всеобщото единство в един народ и едно тяло.“²⁶⁸ Църквата е една и въз основа на своята „душа“: „Светият Дух, който живее във вярващите и изпълва и ръководи цялата Църква, създава това удивително общение на верните и обединява всички така тясно в Хрис

²⁶² CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 4: AAS 57 (1965) 7; вж. SANCTUS CYPRIANUS CARTHAGINIENSIS, *De dominica Oratione*, 23: CCL 3A, 105 (PL 4, 553).

²⁶³ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 8: AAS 57 (1965) 11.

²⁶⁴ Вж. SANCTUM OFFICIUM, *Epistula ad Episcopos Angliae* (14 septembris 1864). DS 2888.

²⁶⁵ CONCILIUM VATICANUM I, Const. dogm. *Dei Filius*, c. 3: DS 3013.

²⁶⁶ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 2: AAS 57 (1965) 92.

²⁶⁷ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 2: AAS 57 (1965) 92.

тос, че става начало на единството на Църквата.²⁶⁹ Следователно единността се отнася до самата същност на Църквата: 797

„Каква удивителна тайна! Един е Отецът на Вселената, един е Логосът на Вселената и също един е Светият Дух, сам Той присъстващ навред; една-единствена е също Девата, станала Майка, която ми се нрави да наричам Църква.“²⁷⁰

814 Още от началото тази единна Църква се представя с голямо многообразие, което произтича едновременно от *различните* дарове на Бога и множеството личности, които ги получават. В единството на Божия народ се събират многообразието на народите и културите. Сред членовете на Църквата има разнообразие на даровете, задълженията, условията и начините на живот. „В църковната съобщност законно съществуват отделни Църкви, осланящи се на свои собствени традиции.“²⁷¹ Голямото богатство от такова разнообразие не се противопоставя на единството на Църквата. Обаче грехът и бремето на неговите последици застрашават непрекъснато дара на единството. Ето защо апостолът насърчава да пазим „единството на Духа чрез връзките на мира“ (Еф. 4, 3). 791, 873 1202 832

815 Кои са тези връзки на единството? Над всичко е любовта, която е „свързка на свършенството“ (Кол. 3, 14). Но единството на странстващата Църква се поддържа също така и с видимите връзки на общението:

- с изповядването на една-единствена вяра, получена от апостолите; 1827
- с общото честване на божествения култ, особено на тайнствата; 830, 837
- с апостолското наследство в тайнството Свещенство, поддържащо братското съгласие в семейството на Бога²⁷². 173

816 „Единната Църква на Христос ... е тази, която нашият Спасител след своето Възкресение предаде на Петър, за да бъде неин пастир. На него и останалите апостоли Той повери да я разпростра-

²⁶⁸ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Gaudium et spes*, 78: AAS 58 (1966) 1101.

²⁶⁹ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 2: AAS 57 (1965) 91.

²⁷⁰ CLEMENS ALEXANDRINUS, *Paedagogus* 1, 6, 42: GCS 12, 115 (PG 8, 300).

²⁷¹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 13: AAS 57 (1965) 18.

няват и ръководят... Тази Църква, изградена и организирана в този свят като общество, има своя устой в Католическата Църква, управлявана от наследника на Петър и от епископите в общение с него.²⁷³

Декретът на Втория ватикански събор за икуменизма постановява: „В действителност само чрез Католическата Църква на Христа, която е „общото средство за спасение“, може да се постигне цялата пълнота на средствата за спасение. Защото само на едно апостолско братство начело с Петър Господ е поверил според нашата вяра всички богатства на Новия Завет, за да се установи на земята единното Тяло на Христа, към което трябва да се приобщят изцяло всички, които по някакъв начин вече принадлежат на Божия народ.“²⁷⁴

830

РАНИТЕ НА ЕДИНСТВОТО

817 Факт е, „че в тази единна и единствена Църква на Бога още от началото се породиха някои разцепления, които апостолът остро порицава като осъдителни; през следващите векове се появиха по-големи разногласия и значителни общности бяха отделени от пълното общение с Католическата Църква поради вина на лицата от двете страни“²⁷⁵. Разцепленията, които раняват единството на Христовото Тяло (различаваме ереси, отричане от вярата и схизми)²⁷⁶, се дължат на човешките грехове:

2089

„Там, където са прегрешенията, там са и множествеността, схизмите, ересите, разногласията; но където е добродетелта, там е единството, там е и общението, което правеше всички вярващи да имат само едно тяло и една душа.“²⁷⁷

818 Тези, които се раждат в днешно време в общности, произлезли от подобни разцепления, и „които са обзети от Христовата вяра, не могат да бъдат обвинявани за греха за раздора. Затова Католическата Църква ги обгражда с братско уважение и любов Оправдани от вярата, получена чрез Кръщението, те се приобщават в Христос и носят с пълно право името християни, така че чедата на Като

²⁷² CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 2: AAS 57 (1965) 91-92; Id., Const. dogm. *Lumen gentium*, 14: AAS 57 (1965) 18-19; CIC canon 205.

²⁷³ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 8: AAS 57 (1965) 11-12.

²⁷⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 3: AAS 57 (1965) 94.

²⁷⁵ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 3: AAS 57 (1965) 92-93.

²⁷⁶ Вж. CIC canon 751.

²⁷⁷ ORIGENES, *In Ezechielem homilia* 9, 1: SC 352, 296 (PG 13, 732).

лическата Църква с право ги признават за братя в Господа²⁷⁸.

819 Освен това „много от основанията на освещаването и истината²⁷⁹ съществуват извън видимите граници на Католическата Църква: „писаното Слово на Бога, животът на благодатта, вярата, надеждата и любовта и други вътрешни дарове на Светия Дух и видими основания.“²⁸⁰ Духът на Христос използва тези Църкви и църковни общности като средства за спасение, чиято сила произлиза от пълнотата на благодатта и истината, които Христос повери на Католическата Църква. Всички тези блага произлизат от Христос и водят към Него²⁸¹, призовавайки към „католическо единство“²⁸².

1271

По пътя към единството

820 „Вярваме, че единството, с което Христос още в началото надари Своята Църква, съществува неотменно в Католическата Църква, и се надяваме, че то ще се разраства от ден на ден до скончанието на вековете.“²⁸³ Христос дава винаги на Своята Църква дара на единството, но Църквата трябва винаги да се моли и да полага усилия за неговото поддържане, усилване и усъвършенстване, тъй като това е волята на Христос. Ето защо Исус се молеше в часа на своето страдание и не престава да моли Отца за единството на своите ученици: „Да бъдат всички едно: както Ти, Отче, си в Мене и аз в Тебе, тъй и те да бъдат в нас едно – та да повярва светът, че Ти си Ме пратил“ (Иоан. 17, 21). Желанието да се възстанови единството на всички християни е дар на Христос и призив на Светия Дух²⁸⁴.

2748

821 За да отговорим на този призив, се изискват :

- трайно *обновяване* на Църквата в по-голяма вяръност към нейното призивание. Това обновяване е движещата сила към единството²⁸⁵;
- *поврат на сърцето*, за да се „старае всеки да води евангелски живот“²⁸⁶, тъй като причината за разделенията е неверността на

²⁷⁸ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 3: AAS 57 (1965) 93.

²⁷⁹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 8: AAS 57 (1965) 12.

²⁸⁰ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 3: AAS 57 (1965) 93; cf. Id., Const. dogm. *Lumen gentium*, 15: AAS 57 (1965) 19.

²⁸¹ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 3: AAS 57 (1965) 93.

²⁸² CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 8: AAS 57 (1965) 12.

²⁸³ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 4: AAS 57 (1965) 95.

²⁸⁴ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 1: AAS 57 (1965) 90-91.

- членовете към дара на Христос;
- *обща молитва*, защото „повратът на сърцето и светостта на живота, обединени с обществените и личните молитви за единство на християните, се считат за душата на икуменизма и могат с пълно право да бъдат наречени духовен икуменизъм“²⁸⁷;
 - *взаимно братско опознаване*²⁸⁸;
 - *икуменическа подготовка* на вярващите и особено на свещенослужителите²⁸⁹;
 - *диалог* между богослови и срещи между християни от различни Църкви и общности²⁹⁰;
 - *сътрудничество* между християните в различните области в служба на човечеството²⁹¹.

822 „Грижата за осъществяване на единството засяга цялата Църква, вярващи и пастири.“²⁹² Но трябва също да имаме „съзнанието, че този свещен план за помириенето на всички християни в единството на една-единствена Христова Църква превишава силите и човешките възможности“. Ето защо всички ние полагаме нашата надежда „в молитвата на Христа за Църквата, в любовта на Отца към нас и в силата на Светия Дух“²⁹³.

II. Църквата е свята

823 „Ние вярваме, че Църквата е нерушимо свята. Наистина Христос, Синът Божи, който заедно с Отца и Дух Свети е провъзгласен за „единствено свят“, обикна Църквата като своя Невеста и предаде Себе Си, за да я освети, съедини я със Себе Си като Свое Тяло и я изпълни с дара на Светия Дух за слава на Бога“²⁹⁴, Църквата е следователно „светият Божи народ“²⁹⁵ и нейните членове са наречени „свети“²⁹⁶.

459

²⁸⁵ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 6: AAS 57 (1965) 96-97.

²⁸⁶ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 7: AAS 57 (1965) 97.

²⁸⁷ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 8: AAS 57 (1965) 98.

²⁸⁸ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 9: AAS 57 (1965) 98.

²⁸⁹ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 10: AAS 57 (1965) 99.

²⁹⁰ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 4: AAS 57 (1965) 94; *Ibid.*, 9: AAS 57 (1965) 98; *Ibid.*, 11: AAS 57 (1965) 99.

²⁹¹ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 12: AAS 57 (1965) 99-100.

²⁹² CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 5: AAS 57 (1965) 96.

²⁹³ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 24: AAS 57 (1965) 107.

- 824 Църквата, обединена в Христос, се освещава от Него; чрез Него и в Него тя става *освещаваща*. „Всички действия в Църквата водят към крайната цел – освещаването на хората в Христос и прославата на Бога.“²⁹⁷ Само в Църквата е положена „пълнотата на средствата за спасение“²⁹⁸. В нея „ние придобиваме светостта чрез Божията благодат“²⁹⁹. 796
- 825 „Още на земята Църквата се отличава с истинска, макар и несъвършена, светост.“³⁰⁰ В нейните членове съвършената светост все още трябва да се придобива: „Снабдени с толкова големи спасителни средства, всички, които вярват в Христос, каквото и да е тяхното положение и състояние, са призовани от Бога, всеки по своя път към усъвършенстване на светостта, чието съвършенство е самият Отец.“³⁰¹ 816 670
- 826 *Любовта* е душата на светостта, към която всички са призовани: „тя владее всички средства за осветяване, формира ги и ги води към крайната цел.“³⁰² 2013
- „Разбрах, че макар Църквата да има едно Тяло, съставено от различни членове, най-големият от всички, най-благородният не може да липсва; разбрах, че Църквата има едно Сърце, Сърце, изгарящо от любов. Разбрах, че само любовта подтиква към действие членовете на Църквата и че ако Любовта бе угаснала, апостолите нямаше да проповядват Евангелието, мъчениците щяха да откажат да проливат кръвта си... Разбрах, че *Любовта* включва в себе си всички призвания, че любовта е всичко и обгръща всички времена и пространства – с една дума, че *Любовта* е вечна!“³⁰³ 1827 2658
- 827 „Докато Христос е „свят, невинен, неопетнен“, непознаващ греха и дошъл единствено за да изкупи провиненията на народа, Църквата, която включва в лоното си и много грешници, е едновременно 864

²⁹⁴ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 39: AAS 57 (1965) 44.

²⁹⁵ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 12: AAS 57 (1965) 16.

²⁹⁶ Вж. *Деян.* 9, 13; *1 Кор.* 6, 1; 16, 1.

²⁹⁷ CONCILIUM VATICANUM II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, 10: AAS 56 (1964) 102.

²⁹⁸ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 3: AAS 57 (1965) 94.

²⁹⁹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 48: AAS 57 (1965) 53.

³⁰⁰ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 48: AAS 57 (1965) 53.

³⁰¹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 11: AAS 57 (1965) 16.

³⁰² CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 42: AAS 57 (1965) 48.

1425-1429
821
свята и призвана да се пречиства, като постоянства винаги в покаянието и обновлението.³⁰⁴ Всички членове на Църквата, включително нейните служители, трябва да се признаят за грешници³⁰⁵. Във всички нас плевелите на греха са примесени с доброто семе на Евангелието до края на вековете³⁰⁶. Следователно Църквата прибира в стадото си грешниците, които са обзети от спасението на Христос, но все още са на пътя на осветяването:

„Църквата е свята, макар да обхваща в своето лоно грешници, защото няма друг живот освен живота на благодатта; като напредват в този живот, нейните членове се подкрепят и осветяват, но ако се откъснат от него, падат в грехове и душевни низости, които препятстват излъчването на светостта. Затова Църквата страда и прави покаяние за такива грехове, притежавайки силата да освободи своите чеда от тях чрез кръвта на Христос и дара на Светия Дух.“³⁰⁷

1173
828 Като *канонизира* някои вярващи, тоест като тържествено прогласява, че тези вярващи са проявили героични добродетели и са живели във вяроност към Божията благодат, Църквата признава силата на Духа, който е в нея, и поддържа надеждата на вярващите, изтъквайки канонизираните като образци и застъпници³⁰⁸. „Светците и светиците са били винаги извор и начало на обновяването в най-трудните моменти от историята на Църквата.“³⁰⁹ Несъмнено светостта на Църквата е тайният източник и непогрешима мяра за нейната апостолска дейност и мисионерски устрем³¹⁰.

2045
829 „Докато в личността на преблажената Дева Църквата се докосва вече до неопетненото и неостаряващо съвършенство, вярващите християни продължават да полагат усилия и да растат в светостта до победата над греха: ето защо те повдигат очите си към Мария.“³¹¹ В нея Църквата е вече напълно свята.

³⁰³ SANCTA THERESA A IESU INFANTE, *Manuscrit B*, 3v: Manuscrits autobiographiques (Paris 1992) p. 299.

³⁰⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 8: AAS 57 (1965) 12; cf. Id., Decr. *Unitatis redintegratio*, 3: AAS 57 (1965) 92-94; *Ibid.*, 6: AAS 57 (1965) 96-97.

³⁰⁵ Вж. *I Иоан.* 1, 8-10.

³⁰⁶ Вж. *Мат.* 13, 24-30.

³⁰⁷ PAULUS VI, *Sollemnis Professio fidei*, 19: AAS 60 (1968) 440.

³⁰⁸ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 40: AAS 57 (1965) 44-45; *Ibid.*, 48-51: AAS 57 (1965) 53-58.

³⁰⁹ IOANNES PAULUS II, Adh. ap. *Christifideles laici*, 16: AAS 81 (1989) 417.

³¹⁰ IOANNES PAULUS II, Adh. ap. *Christifideles laici*, 17: AAS 81 (1989) 419-420.

- III. Църквата е католическа** 1172
- КАКВО ОЗНАЧАВА „КАТОЛИЧЕСКА“?
- 830 Думата „католическа“ означава „универсална“ или „вселенска“, т.е. отнесена към целостта или съвкупността. Църквата е католическа в двоен смисъл: най-напред, защото Христос присъства в нея. „Там, където е Исус Христос, там е и Католическата Църква.“³¹² Неин устой е пълнотата на Тялото Христово, съединено със своята Глава³¹³, от което следва, че тя получава от Христос „пълнотата на средствата за спасение“³¹⁴, които Той е пожелал: изповядване на правата и завършена вяра, пълноценен живот на тайнствата и служението в реда на апостолската приемственост. В този основен смисъл Църквата е била католическа в деня на Петдесетница³¹⁵ и ще бъде такава винаги до деня на Второто и Славно Пришествие. 972 795
- 831 На второ място Църквата е католическа, защото е изпратена от Христос с мисия до целия човешки род³¹⁶: 815-816
- „Всички хора са призвани за новия Божи народ. Ето защо този народ, който остава един и единствен, необходимо ще се разпростре в целия свят и през всички времена, за да се изпълни предопределеното от Божията воля. Бог изначално е създал човешката природа единна и е постановил да се съберат ведно чедата Му, които са били разпилени... Този характерна универсалност, която украсява Божия народ, е дар от Самия Господ и благодарение на Него Католическата Църква убедително и постоянно се стреми да възсъедини цялото човечество с всичкото добро, което то има, в Главата Христос и в единството на Неговия Дух.“³¹⁷ 849
- 360
- Всяка отделна Църква е „католическа“
- 832 „Църквата на Христос действително присъства във всички законни местни съобщности на вярващи, които се придържат към своите пастири и също са наречени Църкви в Новия Завет... В тях вяр- 518

³¹¹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 65: AAS 57 (1965) 64.

³¹² SANCTUS IGNATIUS ANTIOCHENUS, *Epistula ad Smyrnaeos*, 8, 2: SC 10bis, p. 138 (Funk 1, 282).

³¹³ Вж. *Еф.* 1, 22-23.

³¹⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 6: AAS 58 (1966) 953.

³¹⁵ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 4: AAS 58 (1966) 950-951.

³¹⁶ Вж. *Мат.* 28, 19.

³¹⁷ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 13: AAS 57 (1965) 17.

814 ващите се събират чрез проповедта на Христовото Евангелие и четват Тайната Господня вечеря... В тези общности, колкото малки и бедни да са и често пъти разпръснати, присъства Христос, по силата на Когото се възобщава една, свята, католическа и апостолска Църква³¹⁸.

811 833 Под местна Църква, която най-напред е диоцеза (или епархия), се разбира общност от вярващи християни, приобщени във вярата и тайнствата с техния епископ, ръкоположен в апостолското наследство³¹⁹. Тези отделни Църкви „са създадени по образа на Универсалната Църква; само в тях и чрез тях Католическата Църква съществува като една и единствена“³²⁰.

886 834 Отделните Църкви са изцяло католически чрез приобщаването им към една от тях – Римската Църква, която държи „първенство в любовта“³²¹. „Тази Църква има по-голямата сила на първенството и затова с нея необходимо трябва да се съгласува всяка друга Църква, т.е. вярващите навред.“³²² „И наистина, след слизането при нас на Въплътеното Слово всички християнски Църкви от всички страни са приемали и приемат великата Църква, която е тук (в Рим), за единствена база и опора, защото според самото обещание на Спасителя вратите на ада никога не ще имат надмощие над нея.“³²³

882, 1369

835 „Не трябва да смятаме, че Универсалната Църква е някакъв сбор или, ако можем така да се изразим, федеративно обединение на отделни Църкви. Много повече Църквата е универсална по своето призвание и мисия, коренейки се в различните условия от граждански, социален и културен порядък, като във всяка част на света приема различен облик и форми на проявление.“³²⁴ Богатото разнообразие от църковни дисциплини, литургични обреди, теологични и духовни наследства, присъщи на местните Църкви, „показва още по-прекрасно съборността на неделимата Църква като единогласно съзвучие на многообразието“³²⁵.

³¹⁸ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 26: AAS 57 (1965) 31.

³¹⁹ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Christus Dominus*, 11: AAS 58 (1966) 677; CIC canones 368-369; CCEO canones 117, § 1. 178. 311, § 1. 312.

³²⁰ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 23: AAS 57 (1965) 27.

³²¹ SANCTUS IGNATIUS ANTIOCHENUS, *Epistula ad Romanos*, Inscr.: SC 10bis, p. 106 (Funk 1, 252).

³²² SANCTUS IRENAEUS LUGDUNENSIS, *Adversus haereses* 3, 3,2: SC 211, 32 (PG 7, 849); вж. CONCILIIUM VATICANUM I, Const. dogm. *Pastor aeternus*, c. 2: DS 3057.

³²³ SANCTUS MAXIMUS CONFESSOR, *Opuscula theologica et polemica*: PG 91, 137-140.

- Кой принадлежи към Католическата църква? 1202
- 836 „Към католическото единство на Божия народ ... са призвани всички хора; към това единство принадлежат по различни начини или са подчинени както верните католици, така и тези, които вярват в Христос, и накрая всички хора без изключение, които Божията благодат зове към спасение.“³²⁶
- 837 „Към обществото на Църквата са напълно приобщени тези, които, имайки Светия Дух, приемат изцяло нейната наредба и всички установени в нея средства за спасение; нещо повече, благодарение на връзките, установени при изповядването на вярата, тайнствата, църковното ръководство и общението, те са обединени във видимата цялост на Църквата заедно с Христос, Който я ръководи чрез върховния Първосвещеник и епископите. Приобщаването към тялото на Църквата обаче не осигурява спасение за този, който поради липса на постоянство в милосърдието присъства „в лоното на Църквата „тяло“, но не и „духом“³²⁷. 831
- 838 „С тези, които са били кръстени и са се украсили с името християни, но не са продължили да изповядват изцяло вярата или да спазват единството на общението с наследника на Петър, Църквата поддържа връзки по различни причини.“³²⁸ „Тези, които вярват в Христа и са получили по надлежния начин Кръщението, също са в общение с Католическата Църква³²⁹, макар и несвършено.“ С Православните Църкви общението във вярата е толкова дълбоко, „че му липсва съвсем малко, за да се достигне пълнотата, позволяваща общо честване на Господнята Евхаристия“³³⁰. 818
- ЦЪРКВАТА И НЕХРИСТИЯНИТЕ 1271
- 839 „Що се отнася до тези, които още не са получили Евангелието, то те също, по различни основания, се нареждат сред Божия народ“³³¹: 1399

Отношението на Църквата към еврейския народ. Църква-

³²⁴ PAULUS VI, Adh. ap. *Evangelii nuntiandi*, 62: AAS 68 (1976) 52.

³²⁵ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 23: AAS 57 (1965) 29.

³²⁶ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 13: AAS 57 (1965) 18.

³²⁷ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 14: AAS 57 (1965) 18-19.

³²⁸ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 15: AAS 57 (1965) 19.

³²⁹ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 3: AAS 57 (1965) 93.

³³⁰ PAULUS VI, *Allocutio in Aede Sixtina, decem exactis annis a sublatis mutuis excommunicationibus inter Romanam et Constantinopolitanam Ecclesias* (14 decembris

856 та, Божият народ в Новия Завет, открива при старателно изследване на своята собствена тайна връзката си с еврейския *народ*³³², „на когото Бог бе говорил за първи път“³³³. За разлика от други нехристиянски религии еврейската вяра е вече отговор на Откровението на Бога в Стария Завет. Именно на еврейския народ „принадлежат основяване и слава, завети и законоположения, богослужение и обещания; техни са и отците, от тях е и Христос по плът“ (*Рим.* 9, 4-5), 63 защото „Божиите дарове и призванието са неотменни“ (*Рим.* 11, 29).

147 840 Впрочем, когато се разглежда бъдещето, Божият народ на Стария Завет и новият Божи народ се стремят към сходни цели: очакването на Идването (или завръщането) на Месията. Но, от една страна, се очаква завръщането на умрелия и възкръснал Месия, признат като Господ и Син Божи, а, от друга страна, очакването е насочено 674 към идването на Месията в края на времената. Неговите черти остават забулени и затова очакването се съпровожда от драмата на незнанието или непризнаването на Исус Христос.

841 *Отношението на Църквата към мюсюлманите.* „Спасителният замисъл обхваща и тези, които признават Създателя; това са на 597 първо място мюсюлманите, които изповядват вярата на Авраам, обожават заедно с нас един-единствен Бог, милостив, съдник на всички хора в последния ден.“³³⁴

842 *Връзката на Църквата с другите нехристиянски религии е най-напред в общия произход и цел на човешкия род:*

360 „В действителност всички народи образуват една общност; един е техният произход, понеже Бог е направил целият човешки род да обитава по лицето на земята; всички те имат една крайна цел – Бог, чието провидение, засвидетелствана благост и спасителен замисъл се просират към всички, докато избраните бъдат събрани в светия град.“³³⁵

843 Църквата признава в другите религии търсенето „още в сянка и

1975): AAS 68 (1976) 121; вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 13-18: AAS 57 (1965) 100-104.

³³¹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 16: AAS 57 (1965) 20.

³³² CONCILIIUM VATICANUM II, Decl. *Nostra aetate*, 4: AAS 58 (1966) 742-743.

³³³ *Feria VI in passione Domini, Celebratio passionis Domini, Oratio universalis VI: Missale Romanum*, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 254.

³³⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 16: AAS 57 (1965) 20; вж. Id., Decl. *Nostra aetate*, 3: AAS 58 (1966) 741-742.

под различни образи” на Бога, Който остава за тях непознат, но близък, понеже дава на всички живот, дух и всички други неща и желае всички хора да бъдат спасени. Така Църквата разглежда всичко добро и истинно в другите религии като евангелска подготовка и като „дадено от Този, Който озарява всеки човек, за да има най-сетне живот“³³⁶.

28

844 В своето религиозно поведение обаче хората показват известна ограниченост и грешки, които деформират у тях образа на Бога:

„Често хората, излъгани от Лукавия, се заблуждават в своите разсъждения и разменят Божията истина за лъжата, като служат на творението повече, отколкото на Създателя, или като живеят и умират без Бога на този свят, излагайки се на крайно отчаяние.“³³⁷

856

845 За да обедини отново своите чедра, разпръснати и отвърнати от греха, Отец е пожелал да събере цялото стадо в Църквата на Своя Син. Църквата е мястото, където човечеството трябва да намери своето единство и спасение. Тя е „помиреният свят“³³⁸. Тя е корабът, който „плава добре в този свят под вятъра на Светия Дух и разперените платна на Кръста Господен“³³⁹, а според един друг образ, възприет у отците на Църквата, тя е Ноевият ковчег, единственото спасение от потопа³⁴⁰.

29

30

„ВЪН ОТ ЦЪРКВАТА НЯМА СПАСЕНИЕ“

953

846 Как трябва да разбираме това често повтаряно от отците на Църквата твърдение? Формулирано положително, то означава, че всяко спасение идва от Христос, Глава на Църквата, която е Неговото Тяло:

1219

„Като се опира на Свещеното Писание и Преданието, Съборът учи, че тази странстваща Църква е необходима за спасението. И наистина, само Христос е посредник и път за спасение: Неговото присъствие за нас е в Църквата, която е Негово Тяло; с ясни думи Той ни внушава необходимостта от вярата и Кръщението, като същевременно потвър-

³³⁵ CONCILIUM VATICANUM II, Decl. *Nostra aetate*, 1: AAS 58 (1966) 740.

³³⁶ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 16: AAS 57 (1965) 20; вж. Id., Decl. *Nostra aetate*, 2: AAS 58 (1966) 740-741; PAULUS VI, Adh. ap. *Evangelii nuntiandi*, 53: AAS 68 (1976) 41.

³³⁷ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 16: AAS 57 (1965) 20.

³³⁸ Вж. SANCTUS AUGUSTINUS, *Sermo* 96, 7, 9: PL 38, 588.

³³⁹ Sanctus Ambrosius, *De virginitate*, 18, 119: *Sancti Ambrosii Episcopi Mediolanensis opera*, v. 14/2 (Milano-Roma 1989) p. 96 (PL 16, 297).

³⁴⁰ Вж. също *1 Петр.* 3, 20-21.

ждава необходимостта от самата Църква, в която хората влизат през вратата на Кръщението. Ето защо не могат да се спасят онези, които, макар да знаят, че Католическата Църква необходимо е основана от Бога чрез Исус Христос, въпреки това не желаят или да влязат, или да постоянстват в нея.³⁴¹

161, 1257 847 Това твърдение не се отнася за онези, които не по тяхна вина не познават Христос и Неговата Църква:

„Наистина онези, които не по тяхна вина не познават Евангелието на Христос и Неговата Църква, но търсят Бога с искрено сърце и полагат усилия под влияние на Неговата благодат да действат по такъв начин, че да изпълнят Неговата воля, такава, каквато тяхната съвест им открива и диктува, то те също могат да достигнат до вечното спасение.“³⁴²

848 „Макар че Бог може по познати само Нему пътища да отведе към вярата хора, които не по тяхна вина не познават Евангелието, защото „без вяра не е възможно да се угоди Богу“³⁴³, Църквата все пак има задължението и в същото време священото право да проповядва Евангелието на всички хора.“³⁴⁴

1260 Мисията – ИЗИСКВАНЕ НА КАТОЛИЧНОСТТА НА ЦЪРКВАТА

738, 767 849 *Мисионерската повеля.* „Изпратена от Бога сред народите, за да бъде всеобщо тайнство на спасението, Църквата по силата на вътрешните изисквания на собствения си универсализъм и в подчинение на повелята на своя Основател се стреми с всички сили да проповядва Евангелието на всички хора“³⁴⁵: „И тъй, идете, научете всички народи, като ги кръщавате в името на Отца и Сина и Светия Дух, и като ги учите да пазят всичко, което съм ви заповядал, и ето, аз съм с вас през всички дни до свършека на света“ (*Мат.* 28, 19-20).

850 *Произход и цел на мисията.* Божията повеля за мисията на Църквата има своя висш източник във вечната любов на Пресветата Троица: „По своята природа странстващата Църква е мисионер-

³⁴¹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 14: AAS 57 (1965) 18.

³⁴² CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 16: AAS 57 (1965) 20; вж. SANCTUM OFFICIUM, *Epistola ad Archiepiscopum Bostoniensem* (8 augusti 1949); DS 3866-3872)

³⁴³ Вж. *Евр.* 11, 6.

³⁴⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 7: AAS 58 (1966) 955.

³⁴⁵ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 1: AAS 58 (1966) 947.

ска, защото води произхода си от Мисията на Сина и Светия Дух според замисъла на Бога Отец.³⁴⁶ Крайната цел на мисията е да направи хората участници в общението между Отца и Сина в Духа на любовта³⁴⁷.

- 851 *Движеща сила на мисията.* От любовта на Бога към всички хора Църквата винаги черпи задължението и силата на своя мисионерски устрем: „Защото любовта на Христа ни подтиква...“ (2 Кор. 5, 14)³⁴⁸. И наистина Бог „иска да се спасят всички човеци и да достигнат до познание на истината“ (1 Тим. 2, 4). Спасението се намира в истината и тези, които се подчиняват на подтика на Духа на истината, са встъпили вече по пътя на спасението; но Църквата, на която е била поверена тази истина, трябва да посрещне това тяхно желание и да им я поднесе. Самата Църква вярва във всеобщия замисъл на спасението и затова трябва да бъде мисионерска. 221, 429
74, 217,
2104
- 852 *Пътищата на мисията.* „Светият Дух играе главната роля в цялата църковна мисия.“³⁴⁹ Той води Църквата по пътищата на нейната мисия. Църквата от своя страна „продължава и развива в хода на историята мисията на самия Христос, който бе изпратен, за да извести на бедните Благата вест; следователно „Църквата, подтиквана от Духа на Христос, трябва да следва същия път като Христос, сиреч пътя на бедността, послушанието, служенето и пожертввателността до смърт, от която смърт Той излезе победител чрез своето Възкресение“³⁵⁰. По този начин „кръвта на християните става семе за нов живот“³⁵¹. 2044
- 853 Но в своето странстване Църквата добива опит за „разстоянието, отделящо обявената от нея блага вест и човешката слабост на тези, на които е било поверено Евангелието“³⁵². Само като напредва по пътя на „покаянието и обновяването“³⁵³ „и като минава през тясната врата на Кръста“³⁵⁴, Божият народ може да разшири Царството Христово³⁵⁵. Всъщност „както Исус постигна Изкуплението в бед-

³⁴⁶ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 2: AAS 58 (1966) 948.

³⁴⁷ Вж. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio*, 23: AAS 83 (1991) 269-270.

³⁴⁸ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Apostolicam actuositatem*, 6: AAS 58 (1966) 842-843; IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio*, 11: AAS 83 (1991) 259-260.

³⁴⁹ IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio*, 21: AAS 83 (1991) 268.

³⁵⁰ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 5: AAS 58 (1966) 952.

³⁵¹ TERTULLIANUS, *Apologeticum*, 50, 13: CCL 1, 171 (PL 1, 603).

ността и преследванията, така Църквата е призвана да тръгне по същия път, за да даде на хората плодовете на спасението³⁵⁶.

1428

854 Поради своята мисия „Църквата върви заедно с цялото човечество и споделя земната съдба на света; тя е сякаш подквасата и душата на човешкото общество, призвано да бъде обновено в Христос и преобразено в семейството на Бога³⁵⁷. Следователно „мисионерското усилие изисква *търпение*. То започва с известяване на Евангелието на народите и общностите, които още не са повярвали в Христос³⁵⁸, продължава в изграждането на християнските общности, които стават „знаци за Божието присъствие в света“³⁵⁹, и в основаването на местни Църкви³⁶⁰; така започва процесът на едно културно проникване, за да стане Евангелието неотменна част от културите на народите³⁶¹; разбира се, в този процес не липсват и неуспехи. „Църквата достига и прониква човешките общности и народите само стъпка по стъпка и така ги приема в своята всеобгръщаща пълнота.“³⁶²

2105

1204

855 Мисията на Църквата изисква усилие за изграждане на *християнското единство*³⁶³. Наистина „разделенията между християните пречат на Църквата да реализира пълнотата на всеобщността, присъща € в тези нейни чедра, които без съмнение принадлежат на Църквата чрез Кръщението, но се оказват отделени от пълното € общение. Освен това за самата Църква е по-трудно да изрази във всичките € аспекти пълнотата на всеобщността в реалния живот“³⁶⁴.

821

856 Мисионерското дело включва един изпълнен с уважение диалог с тези, които още не приемат Евангелието³⁶⁵. Вярващите могат да извлекат полза за самите себе си от такъв диалог, като се научат

³⁵² CONCILIIUM VATICANUM II, Const. past. *Gaudium et spes*, 43: AAS 58 (1966) 1064.

³⁵³ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 8: AAS 57 (1965) 12; вж. *Ibid.*, 15: AAS 57 (1965) 20.

³⁵⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 1: AAS 58 (1966) 947.

³⁵⁵ Вж. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio*, 12-20: AAS 83 (1991), 260-268.

³⁵⁶ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 8: AAS 57 (1965) 12.

³⁵⁷ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. past. *Gaudium et spes*, 40: AAS 58 (1966) 1058.

³⁵⁸ Вж. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio*, 42-47: AAS 83 (1991), 289-295.

³⁵⁹ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 15: AAS 58 (1966) 964.

³⁶⁰ Вж. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio*, 48-49: AAS 83 (1991), 295-297.

³⁶¹ Вж. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio*, 52-54: AAS 83 (1991), 299-302.

³⁶² CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 6: AAS 58 (1966) 953.

³⁶³ Вж. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio*, 50: AAS 83 (1991), 297-298.

по-добре да познават „всичко онова, което е съществувало вече като истина и благодат сред народите като тайно присъствие на Бога“³⁶⁶. Ако те известяват Благата вест на тези, които не я познават, то е, за да се утвърдят, изпълнят и издигнат още по-високо истината и доброто, които Бог е излял сред хората и народите, за да се пречистят от заблудата и злото „за славата на Бога, съкрушаването на Демона и щастието на човека“³⁶⁷.

839

843

IV. Църквата е апостолска

857 Църквата е апостолска, защото е основана върху апостолите, и то в троен смисъл:

- Тя е била и остава изградена върху „основата на апостолите“ (*Eф. 2, 20*)³⁶⁸, избрани свидетели, изпратени от самия Христос³⁶⁹;
- Тя пази и предава с помощта на Духа, който живее в нея, учението³⁷⁰, скъпото хранилище, светите думи, чути от апостолите³⁷¹;
- Тя продължава да бъде поучавана, освещавана и направлявана от апостолите до завръщането на Христос благодарение на тези, които ги наследяват в тяхното пастирско служение: епископската колегия, „подпомагана от свещеници в единение с наследника на Петър, върховен пастир на Църквата“³⁷².

75

171

„Вечни Отче, Ти не изоставяш Твоето стадо, но го пазиш чрез преблагжените апостоли под Твоето несекващо Покровителство. Ти го ръководиш още чрез тези пастири, които и днес продължават делото на Твоя Син.“³⁷³

880, 1575

МИСИЯТА НА АПОСТОЛИТЕ

858 Исус е Пратеникът на Отца. Още в началото на Своето служене Той

³⁶⁴ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 4: AAS 57 (1965) 96.

³⁶⁵ Вж. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio*, 55: AAS 83 (1991), 302-304.

³⁶⁶ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 9: AAS 58 (1966) 958.

³⁶⁷ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 9: AAS 58 (1966) 958.

³⁶⁸ Вж. *Откр.* 21, 14.

³⁶⁹ Вж. *Мат.* 28, 16-20; *Деян.* 1, 8; *1 Кор.* 9, 1; 15, 7-8; *Гал.* 1, 1 и др.

³⁷⁰ Вж. *Деян.* 2, 42.

³⁷¹ Вж. *2 Тим.* 1, 13-14.

³⁷² CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 5: AAS 58 (1966) 952.

„повика при Себе си когото сам искаше... И отреди от тях дванайсет, за да бъдат с Него и да ги разпраща да проповядват“ (Марк. 3, 13-14). Оттогава те са „пратеници“ (това е значението на гръцката дума ἄπόστολοι). В тях продължава Неговата собствена мисия: „както Отец Ме прати, така и Аз ви пращам“ (Иоан. 20, 21)³⁷⁴. Тяхната служба следователно е продължение на Неговата собствена мисия: „Който вас приема, Мене приема“, казва Той на Дванадесетте (Мат. 10, 40)³⁷⁵.

859 Исус ги обединява в своята мисия, получена от Отца: както 425, 1086 „Синът нищо не може да твори Сам от Себе си“ (Иоан. 5, 19, 30), но получава всичко от Отца, който Го е пратил, така и пратените от Исус не могат нищо да направят без Този³⁷⁶, от Когото получават мисионерското поръчение и силата, за да го изпълнят. Апостолите на Христос знаят, че са определени от Бога като „служители на Новия Завет“ (2 Кор. 3, 6), „служители на Бога“ (2 Кор. 6, 4), „посланици вместо Христа“ (2 Кор. 5, 20), „служители Христови и разпоредници на тайните Божии“ (1 Кор. 4, 1).

860 В службата на апостолите има нещо, което не може да бъде 876 предадено на другите: фактът, че са избрани за свидетели на Възкресението на Господа и основатели на Църквата. Тук остава една друга страна от тяхната служба. Христос им обеща да остане с тях до скончанието на вековете³⁷⁷. „Божествената мисия, поверена от Христос на апостолите, е определена да трае до края на вековете и тъй като Евангелието, което те трябва да предават, е в основата на 642 целия живот на Църквата през цялото време, апостолите... още от началото поемат грижата да постановалят свои наследници.“³⁷⁸

765 ЕПИСКОПИТЕ – НАСЛЕДНИЦИ НА АПОСТОЛИТЕ

1536 861 „За да може поверената им мисия да бъде продължена и след смъртта им, апостолите дадоха поръчение, както при завещание, на своите непосредствени сътрудници да довършат тяхната служба и

³⁷³ *Praefatio de Apostolis I: Missale Romanum*, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 426.

³⁷⁴ Вж. Иоан. 13, 20; 17, 18.

³⁷⁵ Вж. Лук. 10, 16.

³⁷⁶ Вж. Иоан. 15, 5.

³⁷⁷ Вж. Мат. 28, 20.

³⁷⁸ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 20: AAS 57 (1965) 23.

- да затвърдят делото, започнато от тях, като им заръчаха да се погрижат за стадото, в което Светият Дух ги беше назначил да отхранват Божията Църква. Така те определиха хората и реда, по който след оттеглянето на последните други изпитани и предани хора да поемат тяхната служба.³⁷⁹ 77
- 862 „Както службата бе поверена лично от Господ на Петър, първия от апостолите, и бе предопределено да бъде предавана на неговите наследници като постоянно задължение, така също постоянно е и задължението на апостолите да бъдат пастири на Църквата, задължение, чиято дълготрайност осигурява свещеният сан на епископите. Затова именно Църквата учи, че „епископите по силата на божественото установление са наследници на апостолите като пастири на Църквата, така че, който ги слуша, слуша Христос и който ги отхвърля, отхвърля Христос и Този, Който Го е пратил.“³⁸⁰ 1087 880 1556

Апостолството

- 863 Цялата Църква е апостолска, доколкото остава чрез наследниците на свети Петър и апостолите, свързана във вярата и живота със своя източник. Цялата Църква е апостолска, доколкото е „изпратена“ в целия свят; всички членове на Църквата, макар и по различен начин, са причастни към нейната мисия. „Защото по своята природа християнското призвание е призвание за апостолство.“ „Апостолство“ се нарича всяко старание на мистичното Тяло да разшири Христовото Царство по цялата земя.³⁸¹ 900
- 864 „След като Христос бе изпратен от Отца, който е извор и начало на всяко апостолство на Църквата“, ясно е, че плодовитостта на апостолството – както на ръкоположените служители, така и на миряните, зависи от тяхното жизнено единение с Христос³⁸². Съобразно призванията, повика на времето, различните дарове на Светия Дух апостолството приема най-различни форми. Но винаги любовта, почерпана най-вече от Евхаристията, „е душата на всяко апостолство“³⁸³. 2472 828

³⁷⁹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 20: AAS 57 (1965) 23; вж. SANCTUS CLEMENS ROMANUS, *Epistula ad Corinthios*, 42, 4: SC 167, 168-170 (FUNK, 1, 152); *Ibid.*, 44, 2: SC 167, 172 (FUNK, 1, 154-156).

³⁸⁰ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 20: AAS 57 (1965) 24.

³⁸¹ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Apostolicam actuositatem*, 2: AAS 58 (1966) 838.

- 824 865 Църквата е една, свята, католическа и апостолска в своята
 1324 най-дълбока и съкровена същност, защото само в нея вече същест-
 вува и ще бъде изпълнено в края на вековете „Небесното Царство“,
 „Царството Божие“³⁸⁴, дошло в Лицето на Христос и тайнствено рас-
 тящо чак до пълното му есхатологично проявление в сърцата на те-
 зи, които са се сраснали с Христос. Тогава всички хора, изкупени от
 811 Него, станали „свети и непорочни пред Него с любов“³⁸⁵, ще бъдат
 541 събрани като единен Божии народ, „невеста на Агнеца“³⁸⁶, „светия
 град, който слизаше от небето – от Бога и имаше Божия слава“³⁸⁷; и
 „стените на града имаха дванайсет основи, и върху тях – имената на
 дванайсетте апостоли на Агнеца“ (Откр. 21, 14).

Накратко

- 866 Църквата е една: Тя има един Господ, изповядва една вя-
 ра, ражда се от едно кръщение, образува едно тяло, ожи-
 вявано от единния Дух заради една надежда³⁸⁸, след из-
 пълването на която ще бъдат превъзможнати всички раз-
 деления.
- 867 Църквата е свята: Пресветият Бог е неин творец; Хрис-
 тос, неин Жених, се предаде, за да я освети, Духът на све-
 тостта я животвори. Макар и да включва в себе си греш-
 ници, върху нея не пада техният грях. Нейната святост
 блести в светците; в Мария тя е вече изцяло свята.
- 868 Църквата е католическа: Тя известява целостта на вяра-
 та; носи в себе си и управлява пълнотата на средствата
 за спасение; изпратена е на всички народи; обръща се към
 всички хора, обхваща всички времена; „по своята природа
 е мисионерска“³⁸⁹.

³⁸² CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Apostolicam actuositatem*, 4: AAS 58 (1966) 840; вж. *Иоан.* 15, 5.

³⁸³ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Apostolicam actuositatem*, 3: AAS 58 (1966) 839.

³⁸⁴ Вж. *Откр.* 19, 6.

³⁸⁵ Вж. *Еф.* 1, 4.

³⁸⁶ Вж. *Откр.* 21, 9.

³⁸⁷ Вж. *Откр.* 21, 10-11.

³⁸⁸ Вж. *Еф.* 4, 3-5.

- 869 *Църквата е апостолска: Тя е построена върху трайни основи: „дванайсетте апостоли на Агнеца“³⁹⁰; тя е неразрушима³⁹¹; непобедимо устоява в истината: Христос я управлява чрез Петър и останалите апостоли, присъстващи в техните наследници, папата и епископската колегия.*
- 870 *„Единствената Църква на Христос, за която в Символа изповядваме, че е една, свята, католическа и апостолска ... съществува в Католическата Църква, ръководена от наследника на Петър и от епископите в съобщност с Него, макар че извън тази структура могат да се открият множество основи на осветяването и истината.“³⁹²*

Параграф 4

ВЕРНИТЕ НА ХРИСТА: ЙЕРАРХИЯ, МИРЯНИ, ПОСВЕТЕН ЖИВОТ

- 871 *„Вярващите в Христа са тези, които, бидейки приобщени в Христос чрез Кръщението, съставят Божия народ и поради това участват по свой начин в свещеническото, пророческото и царственото служение на Христос. Така те са призвани да изпълняват според положението на всеки мисията, която Бог повери на Църквата в света.“³⁹³* 1268-1269
- 872 *„По силата на възраждането им в Христос сред всички вярващи съществува пълно равенство по отношение на достойнството и дейността, благодарение на което всички си сътрудничат в изграждането на Тялото на Христос според положението и длъжността на всеки.“³⁹⁴* 782-786
- 873 *Дори различията, които Господ пожела да постави между членовете на Своето Тяло, служат на Неговото единство и мисия. Защото „в Църквата има разлика в служенията, но единство в мисия-“* 1934
794

³⁸⁹ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 2: AAS 58 (1966) 948.

³⁹⁰ Вж. *Откр.* 21, 14.

³⁹¹ Вж. *Мат.* 16, 18.

³⁹² CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 8: AAS 57 (1965) 11-12.

³⁹³ CIC canon 204, § 1; вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 31: AAS 57 (1965) 37-38.

814, 1937 та. Христос повери на апостолите и техните наследници задължението да учат, да освещават и да ръководят в Негово име и чрез Неговата власт. И миряните, станали участници в свещеническата, пророческата и царствената служба на Христос, изпълняват в Църквата и света своята част от мисията на целокупния Божи народ³⁹⁵. Накрая, има „верни, които принадлежат и на едната, и на другата категория (йерархия и миряни), които с изповядването на евангелските съвети ... са се посветили на Бога по особен начин и допринасят за спасителната мисия на Църквата“³⁹⁶.

I. Йерархично устройство на Църквата

ЗАЩО ИМА ЦЪРКОВНО СЛУЖЕНИЕ?

874 Сам Христос е източникът на служението в Църквата. Той постановява неговата власт и мисия, дава направлението и крайната му цел:

1544 „За да отхранва и вечно да увеличава Божия народ, Господ Исус Христос постанови в Своята Църква различни служения, които имат за цел доброто на цялото Тяло. Самите служители, които разполагат със свещена власт, са в служба на своите братя, така че всички, които принадлежат на Божия Народ, да достигнат до спасение.“³⁹⁷

875 „Как пък ще повярват в Оногова, за Когото не са чули? А как ще чуят без проповедник? И как ще проповядват, ако не бъдат пратени?“ (Рим. 10, 14-15). Никой отделен човек, нито пък общност може да известява на себе си Благата вест. „Вярата иде от слушане“ (Рим. 10, 17). Никой не може да си даде сам поръчението и мисията да известява Евангелието. Изпратеният от Господа говори и действа не от собствения си авторитет, а по силата на авторитета на Христос; говори на общността не като неин член, а от името на Христос. Никой не може да надари себе си с благодат, тя трябва да бъде дадена и поднесена. Това предполага да има служители на благодатта, овластени и упълномощени от Христос. От Него епископите и свещениците получават мисията и способността („свещената сила“)

166

³⁹⁴ CIC canon 208, вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 32: AAS 57 (1965) 38-39.

³⁹⁵ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Apostolicam actuositatem*, 2: AAS 58 (1966) 838-839.

³⁹⁶ CIC canon 207, § 2.

³⁹⁷ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 18: AAS 57 (1965) 21-22.

да действат „*in persona Christi Capitis*“ (в Лицето на Главата Христос), дяконите – да служат на Божия народ в „дяконската“ (помощната) литургия със слово и любов в единство с епископа и свещениците. Богослужението, при което пратените от Христос правят и отдават благодарение на Божия дар това, което не могат да правят и отдават от само себе си, Преданието на Църквата нарича „свещенодействие“. Служението на Църквата е поверено чрез особено тайнство. 1548

876 Сакраменталната (свещенодействена) природа на църковната длъжност е вътрешно свързана със своя *богослужебен характер*. Свещенослужителите, изцяло зависещи от Христос, дарил им тяхната мисия и власт, са наистина „раби на Христа“³⁹⁸ и подобни на Христа, Който по собствена воля прие заради нас „образа на раб“ (Фил. 2, 7). Защото Словото и благодатта, на които те са служители, не са техни, но на Христа, Който им ги повери за другите, така че те свободно стават слуги на всички³⁹⁹. 1536 1551

877 По същия начин свещенодейната природа на църковното служение има *колегиален характер*. И наистина, още от началото на Своето служение Господ Исус назначи Дванадесетте „като семе на Новия Израил и в същото време начало на свещената йерархия“⁴⁰⁰. Избрани заедно, те са също пратени заедно и тяхното братско единство ще бъде в служба на братското общение на всички вярващи; то е сякаш отражение и свидетелство за общението на божествените Лица⁴⁰¹. Затова всеки епископ упражнява своята служба в лоното на епископската колегия, в общение с Римския епископ, наследник на свети Петър и глава на колегията; свещениците упражняват тяхната служба в лоното на презвитерията на епархията под ръководството на своя епископ. 427 1559

878 И накрая, от сакраменталната природа на църковното служение произтича неговият *личен характер*. Ако Христовите служители действат в общност, те действат винаги и лично. Всеки е призован лично: „Ти върви подире Ми“ (Иоан. 21, 22)⁴⁰², за да бъде в общата мисия личен свидетел, лично отговорен пред Този, който възлага мисията, като действа „в Негово Лице“ и за отделните лица:

³⁹⁸ Вж. Рим. 1, 1.

³⁹⁹ Вж. I Кор. 9, 19.

⁴⁰⁰ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 5: AAS 58 (1966) 951.

⁴⁰¹ Вж. Иоан. 17, 21-23.

„Кръщавам те в името на Отца...“; „Опрощавам ти греховете.“

1484 879 И така, църковното богослужение е служба, извършвана в името на Христос, която има личен характер и колективна форма. Колективната форма се установява във връзките между епископската колегия и нейния глава, наследника на свети Петър, както и в отношението между пастирската отговорност на епископа за неговата отделна Църква и общата грижа на епископската колегия за цялата Църква.

Епископската колегия и нейният глава – Римският Папа

880 Христос установи Дванадесетте като „колегия или постоянен съюз, поставяйки начело избрания измежду тях Петър“⁴⁰³. „Както по Божието установление свети Петър и останалите апостоли са свързани в една апостолска колегия, така също са свързани помежду си Римският първосвещеник, наследник на Петър, и епископите, наследници на апостолите.“⁴⁰⁴

552, 862 881 Единствено от Симон, комуто даде името Петър, Господ направи камък на своята Църква. На него Той връчи ключовете⁴⁰⁵ и го назначи за пастир на цялото стадо⁴⁰⁶. „Но задължението да свързва и развързва не беше дадено само на Петър, а несъмнено на цялата колегия на апостолите, обединени от своя глава.“⁴⁰⁷ Това пастирско задължение на Петър и останалите апостоли е в основите на Църквата. То се поддържа от епископите под върховенството на Папата.

553 882 *Папата*, Римски епископ и наследник на свети Петър, е „неизменният и видим принцип и основа на единството както на епископите, така и на множеството вярващи“⁴⁰⁸. „В действителност по силата на своята длъжност като наместник на Христос и пастир на цялата Църква Римският първосвещеник има пълна върховна и универсална власт, която може винаги свободно да упражнява.“⁴⁰⁹

⁴⁰² Вж. *Мат.* 4, 19-21; *Иоан.* 1, 43.

⁴⁰³ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 19: AAS 57 (1965) 22.

⁴⁰⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 22: AAS 57 (1965) 25; вж. CIC canon 330.

⁴⁰⁵ Вж. *Мат.* 16, 18-19.

⁴⁰⁶ Вж. *Иоан.* 21, 15-17.

⁴⁰⁷ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 22: AAS 57 (1965) 26.

883 „Колегията, или епископското тяло, има власт само в единение с Римския първосвещеник като свой глава.“ Тази колегия има също „върховна и пълна власт в цялата Църква, но може да я упражнява само със съгласието на Римския първосвещеник“⁴¹⁰.

834
1369
837

884 „Епископската колегия упражнява тържествено властта си в цялата Църква на Вселенски събор.“⁴¹¹ „Не може да има Вселенски събор, ако не е потвърден като такъв или най-малкото одобрен от наследника на Петър.“⁴¹²

885 „Поради своя многолик състав епископската колегия изразява разнообразието и универсалността на Божия народ, но доколкото е обединена под една глава, изразява единството на Христовото стадо.“⁴¹³

886 „От своя страна *епископите* поотделно са начало и основа на единството в техните Църкви.“⁴¹⁴ Като такива те „упражняват пастирската си власт върху онази част от Божия народ, която им е поверена“⁴¹⁵, подпомагани от свещениците и дяконите. Но като членове на епископската колегия всеки един от тях има дял в грижата за всички Църкви, която грижа те проявяват най-напред като „управляват добре своята собствена Църква като част от Универсалната Църква“⁴¹⁶ и по този начин допринасят „за благо на цялото мистично Тяло, което е Тялото на Църквата“⁴¹⁷. Тази грижа се отнася особено за бедните⁴¹⁸ и преследваните за вярата, а също така и за мисионерите, които работят по цялата земя.

1560
833

887 Отделните, близки една на друга Църкви с еднородна култура образуват църковни провинции или по-широки окръзи, наречени патриархати или региони⁴¹⁹. Епископите на тези окръзи могат да се събират в синоди или местни събори. „Така и епископските конферен-

2448

⁴⁰⁸ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 23: AAS 57 (1965) 27.

⁴⁰⁹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 22: AAS 57 (1965) 26; вж. Id., Decr. *Christus Dominus*, 2: AAS 58 (1966) 673; *Ibid.*, 9: AAS 58 (1966) 676.

⁴¹⁰ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 22: AAS 57 (1965) 26; вж. CIC canon 336.

⁴¹¹ CIC canon 337, § 1.

⁴¹² CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 22: AAS 57 (1965) 27.

⁴¹³ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 22: AAS 57 (1965) 26.

⁴¹⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 23: AAS 57 (1965) 27.

⁴¹⁵ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 23: AAS 57 (1965) 27.

⁴¹⁶ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Christus Dominus*, 3: AAS 58 (1966) 674.

⁴¹⁷ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 23: AAS 57 (1965) 28.

ции могат днес да допринесат по многообразен и плодотворен начин за конкретното реализиране на общностния дух.⁴²⁰

УЧИТЕЛНИЯТ ДЪЛГ

85-87
2032-2040 888 Първото задължение на епископите заедно с техните сътрудници, свещениците, е „да известяват Евангелието на Бога на всички хора“⁴²¹ според Божията повеля⁴²². Те са прогласители на вярата, които довеждат при Христос нови ученици, и същински учители на апостолската вяра, „облечени с власт от Христос“⁴²³.

2068 889 За да съхрани Църквата в чистотата на вярата, предадена от апостолите, Христос, Който е самата истина, пожела да дари на Своята Църква причастност към собствената Си непогрешимост. Чрез „свръхестественото чувство на вярата“ Божият народ „се привързва неотклонно към вярата“ под ръководството на живата Учителна власт на Църквата⁴²⁴.

92 890 Мисията на Учителната власт е свързана с окончателния характер на Завета, сключен в Христос от Бога със Своя народ; той трябва да го закриля от отклонения и падения и да му гарантира обективната възможност да изповядва без заблуждения истинната вяра. Така пастирският учителен дълг е определен с грижата Божият народ да постои в истината, която освобождава. За да се изпълни това задължение, Христос е надарил пастирите с благодатния дар на непогрешимостта по въпросите на вярата и нравите. Ползването на тези дарове може да приеме различни форми:

1785 891 „От тази непогрешимост Римският първосвещеник, глава на епископската колегия, се ползва поради характера на самата си длъжност, в качеството си на върховен Пастир и Учител на всички вярващи, натоварен да утвърди своите братя във вярата. Той провъзгла

⁴¹⁸ Вж. *Гал.* 2, 10.

⁴¹⁹ Вж. *Canones Apostolorum*, 34 [*Constitutiones apostolicae* 8, 47, 34]: SC 336, 284 (FUNK, *Didascalia et Constitutiones Apostolorum* 1, 572-574).

⁴²⁰ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 23: AAS 57 (1965) 29.

⁴²¹ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Presbyterorum ordinis*, 4: AAS 58 (1966) 995.

⁴²² Вж. *Марк.* 16, 15.

⁴²³ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 25: AAS 57 (1965) 29.

⁴²⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 12: AAS 57 (1965) 16; вж. Id., Const. dogm. *Dei Verbum*, 10: AAS 58 (1966) 822.

сява с окончателно решение учението за вярата или нравите [...]. Непогрешимостта, обещана на Църквата, е също и в Епископското тяло, когато те упражняват своята върховна Учителна власт в единство с наследника на Петър“, особено по време на Вселенски събор“⁴²⁵. Когато чрез своята върховна Учителна власт Църквата предлага „да се вярва в нещо като откровено от Бога“⁴²⁶ и учение на Христа, „ние трябва в послушание на вярата да приемем дадените определения“⁴²⁷. Тази непогрешимост се простира толкова, колкото и самото хранилище на божественото Откровение“⁴²⁸.

892 Божията помощ е дадена още и на приемниците на апостолите, наставляващи в единение с наследника на Петър, и особено на Римския епископ, пастир на цялата Църква, когато, без да стигат до непогрешимо определение и без да се произнасят „окончателно“, те предлагат в обичайния ред на своя учителен дълг едно учение, което води до по-добро разбиране на Откровението по въпросите на вярата и нравите. В това надлежно учение вярващите „трябва да се вслушат с богоугоден дух“⁴²⁹, защото, макар и да се отличава, вслушването продължава съгласието на вярата.

ЗАДЪЛЖЕНИЕТО ЗА ОСВЕЩАВАНЕ

893 Епископът е „също разпоредник на благодатта на върховното свещенство“⁴³⁰, особено в Евхаристията, която той самият поднася или пък осигурява нейното приношение от свещениците. Защото Евхаристията е център на живота на отделната Църква. Епископът и свещениците освещават Църквата със своята молитва и своя труд, чрез службата на словото и тайнствата. Те я освещават със своя пример не като се правят на господари, а като дават пример на стадото (*1 Петр.* 5, 3). По този начин „те достигат до вечен живот заедно със стадото, което им е поверено“⁴³¹.

1561

ЗАДЪЛЖЕНИЕТО ДА СЕ РЪКОВОДИ

⁴²⁵ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 25: AAS 57 (1965) 30; вж. CONCILIUM VATICANUM I, Const. dogm. *Pastor aeternus*, с. 4: DS 3074.

⁴²⁶ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Dei Verbum*, 10: AAS 58 (1966) 822.

⁴²⁷ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 25: AAS 57 (1965) 30.

⁴²⁸ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 25: AAS 57 (1965) 30.

⁴²⁹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 25: AAS 57 (1965) 29-30.

⁴³⁰ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 26: AAS 57 (1965) 31.

894 „Епископите ръководят поверените им местни църкви като заместници и пратеници на Христа чрез своите съвети, наставления и примери, а също така чрез своя авторитет и свещена власт⁴⁴³², която обаче трябва да използват за съзидание в дух на служение, който е духът на техния Учител⁴⁴³³.

895 „Властта, която те упражняват лично в името на Христос, е собствена, надлежна и непосредствена власт, макар че крайното ъ изпълнение се определя от върховния авторитет на Църквата.“⁴⁴³⁴ Епископите обаче не трябва да се разглеждат като заместници на Папата, чиято надлежна и непосредствена власт върху цялата Църква не отменя, а, напротив – подсилва и защитава тяхната власт. Последната трябва да се упражнява в общение с цялата Църква под ръководството на Папата.

896 Добрият Пастир трябва да бъде образецът и „формата“ за пастирската служба на епископа. Съзнавайки собствените си слабости, „епископът може да се покаже снизходителен спрямо невежите и заблудените. Нека той не се отказва да се вслушва в тези, които зависят от него, окуражавайки ги като истински синове... А верните трябва да са привързани към своя епископ както Църквата към Христос и както Исус Христос към своя Отец“⁴⁴³⁵:

„Следвайте всички епископа, както Исус следва своя Отец и презвитерите следват апостолите; дяконите уважавайте като повеление Божие. Никой да не прави без епископа нещо, което засяга Църквата.“⁴⁴³⁶

II. Верните миряни

897 „Под името миряни се разбират всички християни, с изключение на членовете на свещенството и монашеството, признати от Църквата, т.е. християните, които, бидейки приобщени в Христос чрез Кръщението и установени в Божия Народ, са станали по свой начин участници в свещеническото, пророческото и царственото служение на Христос. От своя страна те изпълняват в Църквата и в света мисията на целия християнски народ.“⁴⁴³⁷

⁴³¹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 26: AAS 57 (1965) 32.

⁴³² CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 27: AAS 57 (1965) 32.

⁴³³ Вж. *Лук.* 22, 26-27.

⁴³⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 27: AAS 57 (1965) 32.

⁴³⁵ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 27: AAS 57 (1965) 33.

⁴³⁶ SANCTUS IGNATIUS ANTIOCHENUS, *Epistula ad Smyrnaeos* 8, 1: SC 10bis, 138 (FUNK 1, 282).

ПРИЗВАНИЕТО НА МИРЯНИТЕ

898 „Собственото призвание на миряните се състои в това да търсят Царството Божие, като се занимават с мирските дела и ги насочват спрямо Бога На тях се пада по особен начин да осветляват и направляват всички мирски дела, с които те са тясно свързани по такъв начин, че да растат непрекъснато според Христа и да бъдат за прослава на Създателя и Изкупителя.“⁴³⁸ 873

899 Начинанията на християните миряни са особено необходими, когато трябва да открият и пресъздадат средства, за да изпълнят социалните, политическите и икономическите реалности с изискванията на християнския живот и учение. Тези начинания са нормален елемент в живота на Църквата: 2105

„Верните християни и най-вече миряните участват на предната линия в живота на Църквата; чрез тях Църквата става жизнен принцип на човешкото общество. Ето защо те трябва да имат винаги по-ясно съзнание, че не само принадлежат към Църквата, но са самата Църква, което ще рече общност от верни тук, на земята, под ръководството на общ глава, Папата, и на епископите в общение с него. Те са Църквата.“⁴³⁹ 2442

900 Понеже като всички верни са натоварени от Бога с апостолството по силата на Кръщението и Миропомазването, миряните имат задължението и се ползват с правото, индивидуално или обединени в дружества, да работят, за да бъде познато божественото послание за спасение и прието от всички хора по цялата земя; това задължение е още по-належащо, когато чрез тяхната намеса хората могат да чуят Евангелието и да познаят Христос. В църковните общности тяхната дейност е толкова необходима, че без нея апостолството на пастирите не би могло да постигне пълноценен резултат⁴⁴⁰.

УЧАСТИЕТО НА МИРЯНИТЕ В СВЕЩЕНИЧЕСКАТА ДЛЪЖНОСТ НА ХРИСТОС

863

901 „По силата на посвещаването им на Христос и помазването им

⁴³⁷ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 31: AAS 57 (1965) 37.

⁴³⁸ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 31: AAS 57 (1965) 37-38.

⁴³⁹ PIUS XII, *Allocutio ad Patres Cardinales recenter creatos* (20 februarii 1946): AAS 38 (1946) 149; adductus a IOANNE PAULO II, Adh. ap. *Christifideles laici*, 9: AAS 81 (1989) 406.

от Светия Дух миряните са удивително призвани и подготвени да създават в себе си все по-обилни плодове на Духа. Защото, ако се извършват в Светия Дух, всички техни дела, молитви и апостолски начинания, брачният и семейният им живот, ежедневието, трудът, отдихът на духа и на тялото, дори изпитанията на живота, понасяни търпеливо, всичко това става духовно приношение, угодно на Бога чрез Исуса Христа (*1 Петр. 2, 5*). Така в Евхаристията тези приношения преблагочестиво се поднасят на Ощеца заедно с приношението на Тялото Господне. По този начин миряните, почитайки Бога и действайки свято във всяко отношение, посвещават на Бога самия свят.⁴⁴¹

784, 1268

902 Родителите по особен начин споделят задължението за осветяване, „водейки брачен живот в християнски дух и давайки на своите деца християнско възпитание“⁴⁴².

903 Ако имат необходимите качества, миряните могат да бъдат допускани за постоянно до службите на четците и помощниците при олтара⁴⁴³. „Когато Църквата изпитва необходимост поради липса на служители, миряните могат също, дори без да са четци и помощници, да допълват някои техни функции, като например да изпълняват литургията на словото, да ръководят литургичните молитви, да кръщават и да раздават Светото причастие съгласно разпореденията на правото.“⁴⁴⁴

358

УЧАСТИЕТО НА МИРЯНИТЕ В ПРОРОЧЕСКОТО СЛУЖЕНИЕ НА ХРИСТОС

1143

904 „Исус ... изпълнява Своето пророческо служение не само чрез йерархията ... но и чрез миряните; за тази цел Той ги е направил свидетели, като ги е надарил с чувството на вярата и благодатта на Словото.“⁴⁴⁵

„Обучението... за обръщане към вярата... е във възможностите на всеки проповедник и дори на всеки вярващ.“⁴⁴⁶

905 Пророческата си мисия миряните изпълняват, като проповядват Евангелието, т.е. като „известяват Христос чрез свидетелство

⁴⁴⁰ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 33: AAS 57 (1965) 39.

⁴⁴¹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 34: AAS 57 (1965) 40; вж. *Ibid.*, 10: AAS 57 (1965) 14-15.

⁴⁴² CIC canon 835, § 4.

⁴⁴³ Вж. CIC canon 230, § 1.

⁴⁴⁴ CIC canon 230, § 3.

то в живота и чрез словото“. При миряните „тази евангелизаторска дейност ... придобива специфичен характер и особена въздейственост поради факта, че се изпълнява в обичайните условия на живота“⁴⁴⁷: 785

„Подобно апостолство не се състои единствено в свидетелството на живота: истинският апостол търси всички случаи да известява за Христос със словото си на невярващите или на вярващите.“⁴⁴⁸ 92

906 Онези измежду верните миряни, които имат способности и се подготвят, могат също така да съдействат за катехитичното образование⁴⁴⁹, за изучаването на свещените науки⁴⁵⁰, за изграждането на връзките с обществеността⁴⁵¹. 2044

907 „Съобразно своето знание, компетентност и положение, с което се ползват, миряните имат правото, а понякога дори и задължението да казват на светите пастири мнението си за това, което засяга интересите на Църквата, и да го споделят с другите вярващи, като запазват непокътната целостта на вярата и нравите, както и дължимото на пастирите уважение, и като държат сметка за общата полза и достойнството на отделните личности.“⁴⁵² 2472

УЧАСТИЕТО НА МИРЯНИТЕ В ЦАРСТВЕНОТО СЛУЖЕНИЕ НА ХРИСТОС 2495

908 Чрез послушанието си чак до смърт⁴⁵³ Христос даде на своите ученици дара на царствената свобода, за да „изтръгнат в себе си владичеството на греха чрез самоотречението и светостта на своя живот“⁴⁵⁴:

„Този, който подчинява собственото си тяло и управлява душата си, без да бъде смущаван от страстите, е господар на себе си: той може да бъде наречен цар, защото е способен да управлява собствената си личност; той е свободен и независим и не се оставя да бъде пленен от едно осъдително робство.“⁴⁵⁵

909 „Освен това миряните, които обединяват своите усилия, могат

⁴⁴⁵ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 35: AAS 57 (1965) 40.

⁴⁴⁶ SANCTUS THOMAS AQUINAS, *Summa theologiae* 3, q. 71, a. 4, ad 3: Ed. Leon. 12, 124.

⁴⁴⁷ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 35: AAS 57 (1965) 40.

⁴⁴⁸ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Apostolicam actuositatem*, 6: AAS 58 (1966) 843; вж. Id., Decr. *Ad gentes*, 15: AAS 58 (1966) 965.

⁴⁴⁹ Вж. CIC canones 774, 786, 780.

⁴⁵⁰ Вж. CIC canon 229.

⁴⁵¹ Вж. CIC canon 822, § 3.

⁴⁵² CIC canon 212, § 3.

786 да допринесат за оздравяването на институциите и условията в света, когато тези условия подтикват към грях, за да станат всички съобразни с правилата на справедливостта и да благоприятстват осъществяването на добродетелите, вместо да им пречат. Като действат по този начин, миряните внасят морална стойност в културата и човешките дела.⁴⁴⁵⁶

910 „Миряните също могат да се почувстват съзвани или да бъдат съзвани в служба на църковната общност за нейното разрастване и процъфтяване, като изпълняват различни задължения съобразно благодатите и харизмите, които Господ е пожелал да влее в тях.“⁴⁴⁵⁷

1887 911 В Църквата „верните миряни могат съгласно правото да сътрудничат за осъществяване на управленската власт.“⁴⁴⁵⁸ Така те могат да участват в отделните събори⁴⁴⁵⁹, в епархийните синоди⁴⁴⁶⁰, в пастирските съвети⁴⁴⁶¹; при упражняване на пастирската служба на една енория⁴⁴⁶², в сътрудничество със съветите по икономическите въпроси⁴⁴⁶³, могат да участват в църковните трибунали⁴⁴⁶⁴ и т.н.

799 912 Вярващите трябва „старателно да различават правата и задълженията, които имат като членове на Църквата, и тези, които отговарят на положението им като членове на човешкото общество. Те трябва да се погрижат хармонично да съчетават едните и другите, като не забравят, че християнската съвест трябва да ги води във всички временни начинания, защото никоя човешка дейност, дори отнасяща се до временните неща, не може да бъде отнета от властта на Бога“⁴⁴⁶⁵.

913 „И така, всеки мирянин по силата на даровете, които са му дадени, представлява свидетел и в същото време жив инструмент на мисията на самата Църква според „мярката на дара Христов“ (Еф. 4, 7)⁴⁴⁶⁶.

⁴⁴⁵³ Вж. *Фил.* 2, 8-9.

⁴⁴⁵⁴ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 36: AAS 57 (1965) 41.

⁴⁴⁵⁵ SANCTUS AMBROSIIUS, *Expositio psalmi CXVIII* 14, 30: CSEL 62, 318 (PL 15, 1476).

⁴⁴⁵⁶ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 36: AAS 57 (1965) 42.

⁴⁴⁵⁷ PAULUS VI, Adh. ap. *Evangelii nuntiandi*, 73: AAS 68 (1976) 61.

⁴⁴⁵⁸ CIC canon 129, § 2.

⁴⁴⁵⁹ Вж. CIC canon 443, § 4.

⁴⁴⁶⁰ Вж. CIC canon 463, §§ 1-2.

⁴⁴⁶¹ Вж. CIC canones 511-512; 536.

⁴⁴⁶² Вж. CIC canon 517, § 2.

⁴⁴⁶³ Вж. CIC canones 492, § 1; 537.

⁴⁴⁶⁴ Вж. CIC canon 1421, § 2.

III. Посветеният живот

2245

914 „Макар че не засяга йерархичната структура на Църквата, състоянието на живот, определено от изповядването на евангелските съвети, принадлежи неотменно към нейния живот и нейната светост.“⁴⁶⁷

ЕВАНГЕЛСКИ СЪВЕТИ, ПОСВЕТЕН ЖИВОТ

915 Евангелските съвети в своето многообразие се предлагат на всеки ученик на Христос. Съвършенството на любовта, към която са призвани всички вяващи, предполага, че тези, които поемат свободно призиванието за посветен живот, се задължават да спазват целомъдрие в безбрачието за Царството, бедност и послушание. Изпълнението на тези съвети в състояние на непоклатим живот, признат от Църквата, отличава „посветения живот“ на Бога⁴⁶⁸.

2103

916 Богопосветеният живот се явява следователно като един от начините на живот в „по-дълбоко“ посвещение, което се корени в Кръщението и е отдадено изцяло на Бога⁴⁶⁹. В посветения живот верните на Христос приемат под въздействието на Светия Дух да следват Христос поотблизо, да се отдадат на Бога, обичан над всичко, и следвайки съвършенството на любовта в служба на Царството, да бъдат знак за бъдещия свят и да известяват славата Му в Църквата⁴⁷⁰.

1973-1974

ГОЛЯМО ДЪРВО С МНОГО КЛОНИ

917 „Както дървото се разклонява удивително и многообразно в нивата Господня от семето, посято от Бога, така са се развили различните форми на отшелническия или общия живот, различните семейства, които укрепват силата както за благоденствието на отделните членове, така и за благомето на цялото Тяло Христово.“⁴⁷¹

2687

918 „Още от началото на Църквата е имало мъже и жени, които,

⁴⁶⁵ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 36: AAS 57 (1965) 42.

⁴⁶⁶ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 33: AAS 57 (1965) 39.

⁴⁶⁷ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 44: AAS 57 (1965) 51.

⁴⁶⁸ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 42-43: AAS 57 (1965) 47-50; Id., Decr. *Perfectae caritatis*, 1: AAS 58 (1966) 702-703.

⁴⁶⁹ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Perfectae caritatis*, 5: AAS 58 (1966) 704-705.

- изпълнявайки евангелските съвети, са искали с по-голяма свобода да следват Христос и по-вярно да Му подражават, като всеки по свой начин води живот, посветен на Бога. Мнозина измежду тях под въздействието на Светия Дух са живеели в усамотение или пък са основавали религиозни семейства, приети охотно от Църквата и одобрени с нейния авторитет.⁴⁷²
- 933
- 2684 919 Епископите трябва да се стараят винаги да разпознават новите дарове на посветения живот, поверени от Светия Дух на неговата Църква; одобрението на новите форми на посветен живот е запазено за Апостолическия Престол⁴⁷³.

ОТШЕЛНИЧЕСКИЯТ ЖИВОТ

920 Без да изповядват винаги публично трите евангелски съвета, отшелниците „в едно по-строго оттегляне от света, в тишината на усамотението, в усърдната молитва и разкаянието посвещават живота си за прославата на Бога и за спасението на света“⁴⁷⁴.

921 Те показват на всеки онази вътрешна страна от тайната на Църквата, каквото е личното общение с Христос. Скрит от погледите на хората, животът на отшелниците е мълчалива проповед за Този, на Когото те са отдали живота си, защото Той е всичко за тях. Това е един особен призив да се намери в пустинята, в самата духовна битка славата на Разпнатия.

ПОСВЕТЕНИТЕ ДЕВИЦИ И ВДОВИЦИ

- 922 Още от апостолски времена девойки християнки⁴⁷⁵ и вдовици⁴⁷⁶, призовани от Господа да се отдадат изцяло на Него в по-голяма свобода на сърцето, тялото и духа, са взимали решение, одобрено от Църквата, да живеят в постоянна девственост и чистота „заради Царството Небесно“ (Мат. 19, 12).
- 2719

923 „При заявяването на свещеното си решение да следват по-от

⁴⁷⁰ Вж. CIC canon 573.

⁴⁷¹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 43: AAS 57 (1965) 49.

⁴⁷² CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Perfectae caritatis*, 1: AAS 58 (1966) 702.

⁴⁷³ Вж. CIC canon 605.

⁴⁷⁴ CIC canon 603, § 1.

близо Христос девойките биват посвещавани на Бога от епархийския епископ съгласно приетия литургичен обред, мистично венчавани за Исус, Сина Божи, и посвещавани в служба на Църквата.⁴⁴⁷⁷ Чрез този тържествен обред (*Consecratio virginum*) „девойката бива утвърдена като посветено лице, като отвъдпрехождащ знак на любовта на Църквата към Христос, есхатологичен образ на небесната Невеста и бъдещия живот“⁴⁴⁷⁸.

2015

924 „Близък до другите форми на посветен живот“⁴⁴⁷⁹, чинът на девството установява жената, живееща в света (или монахинята), в молитва, покаяние, в служба на своите братя и апостолска дейност съобразно състоянието и съответните харизми, дадени на всяка жена⁴⁴⁸⁰. Посветените девойки могат да се обединяват, за да спазват по-вярно своето намерение⁴⁸¹.

1618-1620

1537

МОНАШЕСКИЯТ ЖИВОТ

1672

925 Роден в Изтока през първите векове на християнството⁴⁸² и развиван в канонично утвърдените от Църквата институти⁴⁸³, монашеският живот се различава от другите форми на посветен живот по своето богослужение, публичното изповядване на евангелските съвети, братския живот, воден в общностите, по отдаденото свидетелство за единението с Христос и Църквата⁴⁸⁴.

926 Монашеският живот произтича от тайната на Църквата. Той е дар, който Църквата получава от своя Господ и който поднася като постоянно състояние на вярващия, призован от Бога в изповядването на съветите. По този начин Църквата може едновременно да яви Христос и да се признае за Невеста на Спасителя. Монашеският живот е призван под различни форми да изрази Божията любов на

⁴⁷⁵ Вж. 1 Кор. 7, 34-36.

⁴⁷⁶ Вж. IOANNES PAULUS II, Adh. ap. *Vita consecrata*, 7: AAS 88 (1996) 382.

⁴⁷⁷ CIC canon 604, § 1.

⁴⁷⁸ *Ordo Consecrationis virginum*, Praenotanda, 1, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 7.

⁴⁷⁹ Вж. CIC canon 604, § 1.

⁴⁸⁰ Вж. *Ordo Consecrationis virginum*, Praenotanda, 2, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 7.

⁴⁸¹ Вж. CIC canon 604, § 2.

езика на нашето време.

1672 927 Всички монаси, пряко или непряко подчинени на Папата⁴⁸⁵, заемат своето място сред сътрудниците на епархийския епископ в неговото пастирско служение⁴⁸⁶. Насаждането и мисионерското разширяване на Църквата изискват наличието на религиозен живот във всички форми още от началото на евангелизацията⁴⁸⁷. „Историята признава големите заслуги на религиозните братства в разпространението на вярата и образуването на нови Църкви – от древните монашески институции и средновековни ордени до съвременните конгрегации.“⁴⁸⁸

796 Мирските институти

928 „Мирски институт е институт на посветения живот, при който вярващите, живеещи в света, се стремят да усъвършенстват любовта и полагат усилия да допринесат за освещаването на света, най-вече отвътре.“⁴⁸⁹

854 929 Със своя „живот, съвършено и изцяло посветен на (това) освещаване“⁴⁹⁰, членовете на тези институти взимат участие в евангелизаторската дейност на Църквата „в света и изхождайки от света“⁴⁹¹, в който тяхното присъствие действа „като закваса“⁴⁹². Тяхното „свидетелство за християнски живот насочва към Бога временните неща и се стреми да преобразува света със силата на Евангелието“. Те обвързват със свещени връзки евангелските съвети и спазват помежду си общуването във вярата и братството, присъщи на техния „мирски начин на живот“⁴⁹³.

ОБЩЕСТВА НА АПОСТОЛСКИ ЖИВОТ

930 Наред с различните форми на посветен живот „съществуват и общества с апостолски живот, чиито членове, без да дават религи

⁴⁸² Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 15: AAS 57 (1965) 102.

⁴⁸³ Вж. CIC canon 573.

⁴⁸⁴ Вж. CIC canon 607.

⁴⁸⁵ Вж. CIC canon 591.

⁴⁸⁶ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Christus Dominus*, 33-35: AAS 58 (1966) 690-692.

⁴⁸⁷ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 18: AAS 58 (1966) 969-969; *Ibid.*, 40: AAS 58 (1966) 987-988.

⁴⁸⁸ IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio*, 69: AAS 83 (1991) 317.

⁴⁸⁹ CIC canon 710.

озни обети, следват апостолската цел на тяхното общество. Водейки братски живот в съобщност, те се стремят в съгласие със собствения им начин на живот към усъвършенстване на любовта чрез спазването на уставите. Сред тях има общества, чиито членове приемат евангелските съвети съобразно приетите устави⁴⁹⁴.

ПОСВЕЩАВАНЕ И МИСИЯ: ИЗВЕСТИЯВАНЕ НА ЦАРЯ, КОЙТО ИДВА

931 Отдаден на възлюбения в най-висша степен Бог, този, когото Кръщението вече е посветило на Бога, се оказва още по-дълбоко посветен на Божието служение и благо на Църквата. Чрез посвещаването на Бога Църквата явява Христос и показва удивителния начин, по който Светият Дух действа в нея. Първата задача на тези, които изповядват евангелските съвети, е да претворят в живота своето посвещение. „Но тъй като се обричат в служба на Църквата по силата на своето посвещаване, те са задължени да работят най-вече за мисионерското дело съобразно присъщия на техните институти начин.“⁴⁹⁵

932 В Църквата, която сама е подобна на тайнство, т.е. е знак и инструмент на Божествения живот, посветеният живот се явява като особен белег в тайната на изкуплението. Следването и подражанието на Христос „по-отблизо“, „по-ясното“ заявяване на собствено-то самоотричане – това означава човек да присъства по-дълбоко в сърцето на Христос до своите съвременници. Защото тези, които са тръгнали по този „по-тесен“ път, вдъхновяват с примера си своите братя и дават изключително блестящо свидетелство, „че светът не може да бъде преобразен и поднесен на Бога без духа на блаженствата“⁴⁹⁶.

933 Независимо дали това свидетелство е публично, както при монашеството, или по-частно или дори тайно, идването на Христос остава за всички посветени началото и насоката на техния живот:

⁴⁹⁰ Pius XII, Cost. ap. *Provida Mater*: AAS 39 (1947) 118.

⁴⁹¹ CIC canon 713, § 2.

⁴⁹² Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Perfectae caritatis*, 11: AAS 58 (1966) 707.

⁴⁹³ Вж. CIC canon 713.

⁴⁹⁴ CIC canon 731, § 1-2.

⁴⁹⁵ CIC canon 783; вж. IOANNES PAULUS II, Litt. enc. *Redemptoris missio*, 69: AAS 83 (1991) 317-318.

- 775 „Понеже Божият народ няма тук, долу, постоянен град... (това състояние) показва на всички вярващи присъствието, дори в този век, на небесни блага; посветеността свидетелства за новия и вечен живот, придобит чрез изкуплението на Христа, известявайки бъдещото възкресение и небесната слава.“⁴⁹⁷

Накратко

- 934 *„Според Божественото установление в Църквата сред верните има посветени служители, които в правото са наричани клирици; що се отнася до другите, те са наречени миряни.“ Има и вярващи, които принадлежат към едната и другата категория и които чрез изповядването на евангелските съвети са се посветили на Бога и служат по този начин на мисията на Църквата*⁴⁹⁸.
- 672
- 769
- 935 *За да извести вярата и укрепи Своето Царство, Христос изпрати Своите апостоли и техните последователи. Той ги прави участници в Своята мисия. От Него те получават властта да действат в Негово лице.*
- 936 *Господ направи от свети Петър видимата основа на Своята Църква. На него Той повери ключовете. Римският епископ на Църквата, наследникът на Свети Петър, е „глава на колегията на епископите, намесник на Христос и пастир на цялата Църква на тази земя“*⁴⁹⁹.
- 937 *„По Божествено установление Папата се ползва от върховна, пълна, непосредствена и всеобща власт за доброто на душите.“*⁵⁰⁰
- 938 *Епископите, поставени чрез Светия Дух, са наследници на апостолите. Те са „видимото начало и основата на единството в техните отделни Църкви“*⁵⁰¹.
- 939 *Подпомагани от свещениците, които са техни сътрудници, и от дяконите, епископите имат задължението да поучават истинно във вярата, да извършват богослужението, особено*

⁴⁹⁶ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 31: AAS 57 (1965) 37.

⁴⁹⁷ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 44: AAS 57 (1965) 50-51.

⁴⁹⁸ Вж. CIC canon 207, § 1-2.

Евхаристията, и да ръководят поверените им Църкви като истински пастири. Тяжно задължение е също и грижата за всички Църкви под върховенството на Папата.

- 940 *„Особеното в състоянието на миряните е, че като живеят в света и сред светските дела, те са призвани от Бога да носят своето апостолство в света като закваса благодарение на силата на техния християнски дух.“⁵⁰²*
- 941 *Миряните съучастват в свещенството на Христос. Съединявайки се все повече с Него, те развиват благодатта на Кръщението и Миропомазването във всички направления на личния, семейния, социалния и църковния живот и по този начин осъществяват повика за святост, отправен към всички кръстени.*
- 942 *Благодарение на тяхната пророческа мисия „миряните също са призвани да бъдат при всички обстоятелства в сърцето на самата човешка общност свидетели на Христа“⁵⁰³.*
- 943 *Благодарение на царствената си мисия миряните имат силата да победят в себе си и в света царството на греха чрез своето самоотричане и светостта на своя живот⁵⁰⁴.*
- 944 *Посветеният живот на Бога се характеризира с публичното изповядване на евангелските съвети за бедност, целомъдрие и послушание в състоянието на постоянен живот, признат от Църквата.*
- 945 *Отдаден на възлюбения в най-висша степен Бог, този, когото Кръщението вече е предопределило за Бога, посвещава още по-дълбоко живота си в служба на Бога и за благо на цялата Църква.*

⁴⁹⁹ CIC canon 331.

⁵⁰⁰ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Christus Dominus*, 2: AAS 58 (1966) 673.

⁵⁰¹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 23: AAS 57 (1965) 27.

⁵⁰² CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Apostolicam actuositatem*, 2: AAS 58 (1966) 839.

⁵⁰³ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Gaudium et spes*, 43: AAS 58 (1966) 1063.

Параграф 5

ОБЩЕНИЕТО НА СВЕТИИТЕ

946 След като изповядва вярата в „Светата Католическа Църква“, апостолският символ добавя: и в „общението на светиите“. Този член на Символа до известна степен пояснява предшестващия: „Какво е Църквата, ако не събрание на всички светии?“⁵⁰⁵ Тъкмо общението на светите е Църквата.

947 „Тъй като всички вярващи са едно тяло, благо на едните се съобщава на другите Оттук, свързано с всичко друго, трябва да се вярва, че съществува общност на благата в Църквата. Но най-важният член на Тялото е Христос, тъй като Той е Главата Следователно благо на Христос се съобщава на всички членове и това съобщаване става чрез тайнствата на Църквата.“⁵⁰⁶ „Тъй като тази Църква се ръководи от един Дух, то полученото в нея става общо достойние.“⁵⁰⁷

948 Следователно изразът „общение на светиите“ има две значения: „общение със светите неща“ („свещините“, *sancta*) и „общение със светите лица“ (*sancti*).

„Осветеното е за светите!“ („*Sancta sanctis!*“) – възгласява служещият в повечето източни богослужения в момента на издигане на светите Дарове преди Причастяването. Верните „свети“ се хранят с Тялото и Кръвта Христови (*κοινωνία*), за да пораснат в общението със Светия Дух и да го предадат на света.

790 **I. Общението на духовните блага**

949 В древната Йерусалимска общност учениците „постоянстваха в учението на апостолите, в общуването, в преломяването и в молитвите“ (*Деян. 2, 42*).

⁵⁰⁴ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 36: AAS 57 (1965) 41.

⁵⁰⁵ SANCTUS NICETAS REMESIANAE, *Instructio ad competentes* 5, 3, 23 [*Explanatio Symboli*, 10]: TPL 1, 119 (PL 52, 871).

⁵⁰⁶ SANCTUS THOMAS AQUINAS, *In Symbolum Apostolorum scilicet „Credo in Deum“ expositio*, 13: *Opera omnia*, v. 27 (Parisiis 1875), p. 224.

⁵⁰⁷ *Catechismus Romanus*, 1, 10, 24: ed. P. RODRÍGUEZ (Città del Vaticano-Pamplona 1989) p. 119.

Общението във вярата. Вярата на вярващите е вярата на Църквата, получена от апостолите, съкровище на живота, което расте, когато се споделя. 1331

950 *Общението в тайнствата.* „Плодът на всички тайнства принадлежи на всички. Защото тайнствата и най-вече Кръщението, което служи като врата, през която хората влизат в Църквата, са свещени връзки, които обединяват всички и ги свързват с Исус Христос. Общението на светците е общение в тайнствата Названието „общение“ подходжа за всички тайнства, защото всички тайнства ни свързват с Бога Но общението подходжа най-вече за Евхаристията, защото тя най-точно го пресъздава.“⁵⁰⁸

951 *Общението в харизмите.* В общението на Църквата Светият Дух „разпределя сред вярващите от всеки ред ... специални благодати“ за изграждането на Църквата⁵⁰⁹. Така, „всекиму се дава да се прояви у него Духът за обща полза“ (1 Кор. 12, 7). 185

952 „Всичко им беше общо“ (Деян. 4, 32): „Истинският християнин трябва да смята, че всичко, което притежава, е общо достояние, и винаги трябва да бъде готов да се притече на помощ на бедния и да облекчи страданията на ближния.“⁵¹⁰ Християнинът е „пристойник“ на Божиите блага⁵¹¹. 1130

953 *Общението в любовта:* в общението на светиите „никой от нас не живее за себе си и никой не умира за себе си“ (Рим. 14, 7). „И кога страда един член, страдат с него всички членове; кога се слави един член, радват се с него всички членове. Вие сте Тялото Христово, а поотделно – членове“ (1 Кор. 12, 26-27). Любовта „не дири своето“ (1 Кор. 13, 5)⁵¹². И най-малкото наше действие, извършено в любовта, дава своя отзвук в достоянието на всички – в онази взаимна обвързаност на всички хора, живи и мъртви, която се основава на общението на светиите. Всеки грях вреди на това общение. 1331
799
2402

II. Общението между Небесната и земната Църква

⁵⁰⁸ *Catechismus Romanus*, 1, 10, 24: ed. P. RODRÍGUEZ (Città del Vaticano-Pamplona 1989) p. 119.

⁵⁰⁹ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 12: AAS 57 (1965) 16.

- 1827 954 *Трите състояния на Църквата.* „Докато очакват Господ да дойде в Своето величие заедно с всички ангели и след унищожението на смъртта всичко да Му бъде подчинено, едни от Неговите ученици продължават своето странстване на земята; други, завършили земното си съществуване, са в състояние на пречистване; накрая, трети вече в слава съзерцават „ясно самия триединен Бог такъв, какъвто Е“⁵¹³:
- 2011 „Всички ние в различна степен и по различен начин влизаме в общение чрез една и съща любов към Бога и към ближния, като пеем на нашия Бог един и същи химн на славата. И наистина, всички, които принадлежат на Христос и имат Неговия Дух, са свързани в една-единствена Църква и се държат взаимно като едно цяло в Христос.“⁵¹⁴
- 845, 1469 955 „Единението... на тези, които са още на път, с онези техни братя, които са заспали в Христовия мир, не се нарушава ни най-малко, защото според неизменната вяра на Църквата това единение укрепва от общението на духовните блага.“⁵¹⁵
- 771 956 *Ходатайството на светците.* „Понеже са по-тясно свързани с Христос, небесните обитатели по-здраво укрепват цялата Църква в светостта Те не престават да се застъпват за нас пред Отца, като поднасят заслугите си, които са придобили на земята чрез единствения Посредник между Бога и хората, Исус Христос Така тяхната братска загриженост е от най-голяма помощ за нашата слабост“⁵¹⁶:
- 1031, 1023 „Не плачете, защото ще ви бъде по-полезен на мястото, където отивам, отколкото тук.“⁵¹⁷
- „На моето небе искам да живея, като правя добро на земята.“⁵¹⁸
- 1370 957 *Общението със светците.* „Ние почитаме паметта на небесните обитатели не само заради техния пример, но много повече за да се укрепи единството на цялата Църква в Духа благодарение на братската любов. Защото както християнското общение между странащащите тук, на земята, ни приближава до Христос, така общението със светците ни съединява с Христос, от Когото като от извор и Глава произтича всяка благодат и живот на самия Божи Народ“⁵¹⁹:

⁵¹⁰ *Catechismus Romanus*, 1, 10, 27: ed. P. RODRÍGUEZ (Città del Vaticano-Pamplona 1989) p. 121.

⁵¹¹ Вж. *Лук.* 16, 1-3.

⁵¹² Вж. *1 Кор.* 10, 24.

⁵¹³ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 49: AAS 57 (1965) 54.

⁵¹⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 49: AAS 57 (1965) 54-55.

⁵¹⁵ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 49: AAS 57 (1965) 55.

„Ние почитаме Христос, защото е Син Божи; а мъчениците заслужено обичаме като ученици и подражатели на Господа заради несравнимото им благоволие към техния Цар и Учител; дано и ние също да станем техни спътници и съученици.“⁵²⁰ 2683

958 *Общението с мъртвите.* „Като признава най-вече цялостното общение в мистичното Тяло на Исус Христос, Църквата, съставена от тези свои членове, които странстват на земята, още от първите времена на християнството е обградила с голямо благоговение паметта на мъртвите, като отправя за тях и своите молитви; защото „каква света и благочестива мисъл – да се принесе за умрелите умилоствивна жертва, да бъдат освободени от грях“ (2 Мак. 12, 46)⁵²¹. Нашата молитва може не само да им помогне, но и да осигури успеха на тяхното застъпничество за нас. 1173

959 *В единното семейство на Бога.* „Когато всички ние, синовете Божии, съставляващи единното семейство на Христос, имаме общение помежду си във взаимната любов и единното славословие на Пресветата Троица, то ние отговаряме на дълбокото вътрешно призвание на Църквата.“⁵²²

1371

Накратко

960 *Църквата е „общение на светите“: този израз означава най-напред „светите неща“ (sancta) и преди всичко Евхаристията, чрез която „се представя и изгражда единството на вяващите, които в Христос образуват едно Тяло“⁵²³.* 1032, 1689

961 *Този израз означава също така общението на „светите лица“ (sancti) в Христос, Който е „умрял за всички“, така че това, което всеки върши и претърпява във и за Христос, да донесе плодове за всички.* 1027

⁵¹⁶ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 49: AAS 57 (1965) 55.

⁵¹⁷ SANCTUS DOMINICUS, moribundus, ad suos fratres: *Relatio iuridica* 4 (Frater RADULPHUS DE FAVENTIA), 42: Acta sanctorum, Augustus I, p. 636; вж. IORDANUS DE SAXONIA, *Vita* 4, 69: Acta sanctorum, Augustus I, p. 551.

⁵¹⁸ SANCTA THERESIA A IESU INFANTE, *Vebra* (17 iulii 1897): *Derniers Entretiens* (Paris 1971) p. 270.

⁵¹⁹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 50: AAS 57 (1965) 56.

⁵²⁰ *Martyrium sancti Polucarpī*, 17, 3: SC 10bis, 232 (FUNK I, 336).

⁵²¹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 50: AAS 57 (1965) 55.

962 „Ние вярваме в общението на всички верни на Христос – тези, които са още пътници на земята, напусналите живота, които се пречистват, онези, които вкусват небесното блаженство, тъй като те всички са свързани в една Църква; и вярваме също, че в това общение ни помага милостивата любов на Бога и неговите светии, които винаги се вслушват в нашите молитви.“⁵²⁴

Параграф 6

МАРИЯ – МАЙКА НА ХРИСТОС, МАЙКА НА ЦЪРКВАТА

963 След като говорихме за ролята на Дева Мария в тайната на Христос и Духа, уместно е сега да разгледаме нейното място в тайната на Църквата. „Наистина Дева Мария ... е призната и почитана като истинска Майка на Бога и Изкупителя Тя е също така „Майка на членовете (на Христос)... , тъй като е съдействала чрез любовта в Църквата да се родят вярващите, които са членовете на Главата Христос.“⁵²⁵ „Мария – Майка Христова, Майка и на Църквата“⁵²⁶.

I. Майчинството на Мария по отношение на Църквата

НАПЪЛНО ЕДИНЕНА СЪС СВОЯ СИН...

964 Ролята на Мария по отношение на Църквата е неразделна от нейното единение с Христос и произтича пряко от него. „Единството на Мария с нейния Син в делото на Спасението се проявява още от часа на девственото зачатие на Христос чак до часа на Неговата смърт“⁵²⁷:

„Преблажената Дева измени пътя на вярата, като пазеше вярно единението със своя Син чак до Кръста, където не без Божия замисъл застана, страдайки дълбоко със своя Единороден Син и присъединявайки се към Неговата жертва с майчиното си сърце, като даваше на принасянето на жертвата, родена от нейната плът, съгласието на своята любов, за да бъде накрая поверена от умиращия на Кръста Христос като Май

484-507
721-726

⁵²² CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 51: AAS 57 (1965) 58.

⁵²³ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 3: AAS 57 (1965) 6.

⁵²⁴ PAULUS VI, *Sollemnis Professio fidei*, 30: AAS 60 (1968) 445.

⁵²⁵ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 53: AAS 57 (1965) 57-58; вж. SANCTUS AUGUSTINUS, *De sancta virginitate* 6, 6: CSEL 41, 240 (PL 40, 399).

⁵²⁶ PAULUS VI, *Allocutio ad Conciliares Patres, tertia exacta Oecumenicae Synodi Sessione* (21 novembris 1964): AAS 56 (1964) 1015.

ка на Неговия ученик с думите: „Жено, ето Син ти!“ (Иоан. 19, 26-27)⁵²⁸.

965 След Възнесението на своя Син Мария „подпомогна с молитвите си раждащата се Църква“⁵²⁹. Заедно с апостолите и някои други жени „виждаме Мария да призовава с молитвите си дара на Духа, Който я бе осенил при Благовещението“⁵³⁰.

...СЪЩО И В СВОЕТО УСПЕНИЕ...

966 „Накрая неопетнената Дева, запазена непокътната от всякакво петно на първородния грях, след като измина земния си път, бе възнесена с тяло и душа в небесната слава и възвеличена от Господа като Царица на Вселената, за да се уподоби още по-пълно на своя Син, Господ на господстващите, победител над греха и на смъртта.“⁵³¹ Възнесението на Светата Дева е особено съучастие във Възкресението на нейния Син и предварване на Възкресението на останалите християни:

„В твоето раждане ти запази девствеността си, в твоето успение ти не напусна света, Богородице: ти достигна до извора на живота, ти, която зачена живия Бог и която чрез твоите молитви ще освободиш от смърт нашите души.“⁵³²

...Тя е НАША МАЙКА в РЕДА на БЛАГОДАТТА

967 С пълното си присъединяване към волята на Бога, към изкупителното дело на своя Син и към всеки подтик на Светия Дух Дева Мария е за Църквата образец на вяра и любов. Поради това тя е „най-възвишеният и изключителен член на Църквата“⁵³³ и дори пресъздава осъществения първообраз, „типа“ на Църквата⁵³⁴.

968 Но нейната роля по отношение на Църквата и на цялото човечество се простира още по-далеч. Тя „сътрудничи по абсолютно неповторим начин в делото на Спасителя чрез своето послушание, своята вяра, надежда и пламенна любов, за да бъде възстановен свъръ-

⁵²⁷ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 57: AAS 57 (1965) 61.

⁵²⁸ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 58: AAS 57 (1965) 61-62.

⁵²⁹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 69: AAS 57 (1965) 66.

⁵³⁰ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 59: AAS 57 (1965) 62.

⁵³¹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 59: AAS 57 (1965) 62; вж. Pius XII, Const. ap. *Munificentissimus Deus* (1 novembris 1950): DS 3903.

хестественият живот на душите. Затова именно тя е наша Майка в реда на благодатта⁵³⁵.

969 „Още от съгласието, което тя даде в деня на Благовещението и което непоколебимо поддържаше под Кръста, това майчинство на Мария в спасителния план на благодатта продължава без прекъсване до увенчаването на всички избрани за вечността. И наистина, ролята ѝ в спасението не привършва след нейното приемане на небето: с многостранното си застъпничество тя продължава да измолва даровете, които осигуряват вечното ни спасение Затова преблажената Дева бива призовавана в Църквата като застъпница, Помощница, Покровителка, Посредница.“⁵³⁶

494 970 „Майчината роля на Мария по отношение на хората не замъглява и не намалява с нищо единственото посредничество на Христос: напротив, тя е проява на добродетелта, защото всяко спасително влияние от страна на преблажената Дева ... произтича от свръх-изобилието на Христовите заслуги: тя се осланя на посредничеството на Христос, от което зависи във всичко и от което извлича всяка благодат.“⁵³⁷ „Никое създание не може да бъде поставено редом с Въплътеното Слово и Изкупителя. Но както в священството на Христос участват по различен начин свещенослужителите и верният народ и единната благодат на Бога се излива истинно върху създанията под различни форми, така единственото посредничество на Изкупителя не изключва, но, напротив, насърчава различните съучастия на създанията, получаващи своя дял от един-единствен източник.“⁵³⁸

II. Почитането на Блажената Дева

2008 971 „Отсега ще ме облажават всички родове“ (Лук. 1, 48): „Благоговението на Църквата към Дева Мария се отнася към самата природа на християнското почитане.“⁵³⁹ Дева Мария „заслужено се удостоверява от Църквата със специален култ. И наистина, още от най-древни времена преблажената Дева е почитана под названието „Богородица“; вярващите търсят нейното покровителство, молейки я за помощ при

⁵³² *Troparium in die dormitionis beatae Mariae Virginis*: Ὁρολόγιον τὸ μέγα (Romae 1876) p. 215.

⁵³³ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 53: AAS 57 (1965) 59.

⁵³⁴ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 63: AAS 57 (1965) 64.

⁵³⁵ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 61: AAS 57 (1965) 63.

⁵³⁶ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 62: AAS 57 (1965) 63.

⁵³⁷ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 60: AAS 57 (1965) 62.

всякакви опасности и нужди Това почитане ... макар и с абсолютно уникален характер, се различава съществено от богочитането, което се отдава на Въплътеното Слово, както и на Отца и Светия Дух, като обаче го благоприятства в най-висша степен⁵⁴⁰; почитането намира израз в литургичните празници, посветени на Божията Майка⁵⁴¹, и в богородичната молитва, каквата е Светата Броеница (Светият Розарий), „съкратеният вид на цялото Евангелие“⁵⁴². 308

III. Мария – есхатологична икона на Църквата 1172

972 След като говорихме за Църквата, за нейния произход, мисия и предназначение, не бихме могли да намерим по-добро заключение от обръщането на погледа към Мария, за да съзерцаваме в нея това, което е Църквата в своята тайна, в своето „странстване във вярата“, и това, което ще бъде в своето бъдещо отечество, на края на своя път, където я очаква „в славата на Пресветата и Неделима Троица“, „в общението на всички светци“⁵⁴³ тази, която Църквата почита като Майка на своя Господ и като своя собствена Майка:

„Както на небесата Майката Исусова е прославена с тяло и душа, бидейки образ и начало на Църквата, която трябва да намери своя завършек в бъдния век, така тук, на земята, докато настъпи Господният ден, тя сияе като знак на сигурна надежда и утеха за странстващия Божи народ.“⁵⁴⁴ 2678

Накратко

973 *Като произнася „Да бъде“ на Благовещението и като дава своето съгласие за тайната на Въплъщението, Мария вече сътрудничи на цялото дело, което трябва да изпълни нейният Син. Тя е майка навсякъде, където Той е Спасител и Глава на мистичното Тяло.* 773

974 *Преблажената Дева Мария, след като измина земния си път,* 829

⁵³⁸ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 62: AAS 57 (1965) 63.

⁵³⁹ PAULUS VI, Adh. ap. *Marialis cultus*, 56: AAS 66 (1974) 162.

⁵⁴⁰ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 66: AAS 57 (1965) 65.

⁵⁴¹ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. *Sacrosanctum concilium*, 103: AAS 56 (1964) 125.

⁵⁴² PAULUS VI, Adh. ap. *Marialis cultus*, 42: AAS 66 (1974) 152-153.

⁵⁴³ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 69: AAS 57 (1965) 66-67.

- 2853 *бе отнесена с тяло и душа в славата на небето, където тя вече участва в славата на Възкресението на своя Син, като предварва Възкресението на всички членове на Неговото Тяло.*
- 975 *„Ние вярваме, че Пресветата Божия Майка, новата Ева, Майка на Църквата, продължава на небето майчинската си роля по отношение на членовете на Христа.“⁵⁴⁵*

⁵⁴⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 68: AAS 57 (1965) 66.

⁵⁴⁵ PAULUS VI, *Sollemnis Professio fidei*, 15: AAS 60 (1968) 439.